

ZUIDWEST

erfgoed zuidwest

jaarverslag 2022

INHOUDSOPGAVE

Inhoudelijk jaarverslag 2022 – Doelstellingen	3
SD 1. COLLECTIEBEHERENDE ORGANISATIES VINDEN EEN ACTUELE PLEK IN EEN VERNIEUWD EN VERTAKT LANDSCHAP	4
OD 1.1. <i>Professionele collectiebeherende organisaties versterken in het vinden van een nieuwe positie.....</i>	4
1. 1.1. Lerend netwerk musea	4
OD 1.2. <i>Niet-professionele musea coachen</i>	4
1. 2.1. Molenbrigade en molenbevraging	4
1. 2.2. Begeleiding van niet-professionele musea bij hun collectiewerking	5
OD 1.3. <i>Erfgoedorganisaties sluiten aan in een bredere culturele dynamiek en discussie.....</i>	6
1. 3.1. Verbinding maken met regionale projecten	6
1. 3.2. Stimuli onderzoeken voor het intenser gebruik maken van UTPAS zuidwest.....	7
SD 2. ZUID-WEST-VLAANDEREN ZET DE INGEZETTE INHAALBEWEGING VERDER ROND HET ROEREND ERFGOED IN LOKALE INSTELLINGEN EN DAARBUITEN	8
OD 2.1. <i>Lokale kerkgemeenschappen begeleiden in de zorg voor hun religieus erfgoed</i>	8
2. 1.1. Goddelijke huisraad: begeleidingstraject omtrent het registreren, waarderen en het ontwikkelen van toekomstperspectieven rond lokaal (roerend) religieus erfgoed	8
2. 1.2. Deelname project kapelletjes PARCUM	9
OD 2.2. <i>Niet-erfgoedorganisaties ondersteunen in het bewaren en borgen van lokaal verankerd erfgoed.....</i>	10
2. 2.1. Erfgoed op kaart.....	10
2. 2.2. Zwerfgoedtrajecten brengen erfgoed bij niet-klassieke erfgoedbeheerders in kaart en begeleiden bij de erfgoedzorg voor deze collecties	10
2. 2.3. Ondersteunen in het registreren en borgen van immaterieel erfgoed	11
OD 2.3. <i>Lokale erfgoedvrijwilligers en -werkers versterken in hun erfgoedcompetenties</i>	12
2. 3.1. Uitleendienst beheren en up to date houden, uitleenpunt FARO beheren.....	12
2. 3.2. Vormingskalender, inclusief traject mediawijsheid	13
2. 3.3. Begeleiding van vragen en cases.....	13
OD 2.4. <i>Met collectiebeheerders sleutelen aan de balans tussen collectiewaarde en beschikbare professionele depotruimte</i>	14
2. 4.1. Trezor, een erfgoeddepot voor Zuid-West-Vlaanderen.....	14
2. 4.2. Begeleiding van lokale collectiebeheerders	14
OD 2.5. <i>Lokaal erfgoed digitaal beschikbaar maken</i>	14
2. 5.1. Opmaak digitale strategie	14
2. 5.2. Verdere uitbouw van het digitaal beleid met focus op de opzet een erfgoedbank voor beelden en documentair materiaal	14
2. 5.3. Project Nieuwe Tijdingen	15
SD 3. ERFGOEDPUBLIEKSWERKING VERBINDT GEMEENSCHAPPEN, JONGEREN EN ORGANISATIES.....	16
OD 3.1. <i>Brede, zichtbare projecten initiëren vanuit een erfgoedbasis</i>	16
3. 1.1. Afronden en verduurzamen Tapijtsgeest.....	16
3. 1.2. Deelname project 150 jaar Stijn Streuvels	16
3. 1.3. Coproductie en co-creatie initiëren rond E3/E17 in 2023.....	17
OD 3.2. <i>Jongeren en jong talent betrekken als erfgoedlaboranten</i>	18
3. 2.1. Jongeren als erfgoedreporters	18
3. 2.2. Organisatie van Bandwerk als jongerengerichte hack-a-thon van musea uit de regio	19

3. 2.3.	Jeugdbewegingen engageren voor Erfgoednachtspelen	19
3. 2.4.	Deelname aan project Erfgoedklassen van VIVES en partners en ondersteunen van externe educatieve initiatieven	20
OD 3.3.	<i>Promoten van Erfgoeddag voor gekende en nieuwe organisaties</i>	20
3. 3.1.	Coördinatie en communicatie van Erfgoeddag 2023	20
3. 3.2.	Vorbereiding Erfgoeddag 2023	21
OD 3.4.	<i>Innovatie en samenwerking stimuleren via subsidies en coproductie</i>	21
3. 4.1.	Subsidiëring van projectgebonden samenwerking	21
3. 4.2.	Festival van het landschap in de Scheldemeersen Avelgem	23
SD 4.	ZUIDWEST IS EEN ACTUELE VERBONDEN, OPEN ORGANISATIE	24
OD 4.1.	<i>Activeren en stimuleren van een actueel regionaal netwerk</i>	24
4. 1.1.	Erfgoedlunch	24
4. 1.2.	Erfgoedcafé als plek voor ontmoeting en inspiratie	24
4. 1.3.	Erfgoedkabinet als netwerkmoment voor vrijwilligers	24
4. 1.4.	Consultatie vrijwillige erfgoedverenigingen met het nieuwe team	25
4. 1.5.	Participatiemomenten 50 jaar E17	25
4. 1.6.	Deelname lokale erfgoedraden	25
OD 4.2.	<i>Genereus kennis delen en ontwikkelen binnen en buiten zuidwest</i>	25
4. 2.1.	Traject herdenken communicatie en realisatie nieuwe website	25
4. 2.2.	Uitsenden erfgoedmail en onderhouden social media	26
4. 2.3.	Ervaringen en projecten delen	26
OD 4.3.	<i>Aanknopen en verknopen in brede samenwerkingen</i>	27
4. 3.1.	Lokale/regionale uitwisseling	27
4. 3.2.	West-Vlaamse afstemming	27
4. 3.3.	Vlaamse netwerken	27
4. 3.4.	Externe dienstverlening	27
OD 4.4.	<i>Evalueren en bijsturen van de professionele organisatie</i>	28
4. 4.1.	Raad van bestuur en Dagelijks bestuur, Afstemming binnen zuidwest	28
4. 4.2.	Personeelsbeleid	28
4. 4.3.	Herwerking rechtspositieregeling en arbeidsreglement	29
4. 4.4.	Professioneel beheer	30
4. 4.5.	Opleidingen, studiedagen en documentatie	30
4. 4.6.	Traject integratie en inburgering	30
4. 4.7.	Financieel	31
OD 4.5.	<i>Delen en verbreden van financiële verantwoordelijkheden</i>	31
	Inhoudelijk jaarverslag 2022 – Aandachtspunten	32
	Inhoudelijk jaarverslag 2022 – Zakelijke werking	34

INHOUDELIJK JAARVERSLAG 2022 – DOELSTELLINGEN

Volgend jaarverslag biedt vanaf pagina 3 per doelstelling en voorziene actie een korte samenvatting van de realisaties. Concrete aandachtspunten of punten die specifieke opvolging verdienen worden stelselmatig vermeld waar dit nodig is. Deze dienen eerst en vooral als aandachtspunt voor de organisatie *an sich* en werden veelal al geïncorporeerd in het jaaractieplan 2023.

INLEIDING

Eind 2021 ging het nieuwe team van de erfgoedcel van start. Vanaf januari was 2022 was de erfgoedcel opnieuw met haar volle bezetting: 1 erfgoedcoördinator en 2 erfgoedconsulenten. In april en juni werd het team verder uitgebreid met 2 projectmedewerkers. Begin 2022 was er nog een grote impact van de COVID19-pandemie op de werking. Enkele geplande acties, ontmoetingen en vormingen werden uitgesteld of werden digitaal georganiseerd. De inventarisatietrajecten met vrijwilligers werden vanaf de lente hervat.

Uitblinkers in 2022 waren:

- De verdere rondreis van de tentoonstelling **Tapijtsgeest**;
- De opstart van **het project 50 jaar E17** met de eerste interviews, een concreet projectplan en ontmoetingsmomenten;
- Een **erfgoedkabinet** als ontmoetingsmoment voor erfgoedvrijwilligers en -verenigingen;
- Het **erfgoedcafé** – in de badkuip van een leeg zwembad – als inspiratiemoment;
- Begeleidingen bij de **registratie en herbestemming** van de collecties van het heemkundig museum Moen en de registraties van de collecties van het RAMS binnen het project Digit All Tegoare;
- **Goddelijke huisraad**: de herbestemming van de roerende collectie van de Sint-Audomaruskerk in Bissegem (i.f.v. nevenbestemming in de ruimte);
- De begeleiding van **jeugthuizen** bij de zorg voor hun erfgoed;
- Een succesvolle editie van **Erfgoeddag** met ook heel wat klasbakken voor de klas;
- Een focus op het cultureel erfgoed van de Geluwe tijdens het **Festival van het Landschap**.

ERFGOEDCEL EN -NETWERK

De uitvoering van het erfgoedbeleidsplan en het jaarlijks actieplan ligt bij de erfgoedcel. Ingebed in de projectvereniging zuidwest omvat de cel een vaste kern van een erfgoedcoördinator en twee erfgoedconsulenten (3 VTE). In april werd het team versterkt door een projectmedewerker digitale collectieregistratie (1 VTE, aparte subsidie) en in juni door een projectmedewerker 50 jaar E17 (0,8 VTE).

Daarnaast blijft de erfgoedcel rekenen op de bredere werking en expertise van de projectvereniging, met daarbinnen een bovenlokale cultuurwerking. De cel steunt daarbij specifiek op de algemeen coördinator van zuidwest, en dit voor algemene supervisie en het bestuurlijk en administratief functioneren van de organisatie.

Stakeholders en het bredere erfgoedveld, zowel vrijwillig als professioneel, worden op regelmatige tijdstippen samengebracht in verschillende formats zodoende informatie, kennis en inspiratie met elkaar te delen. De stuurgroep van de erfgoedcel bestaat uit een pool van erfgoedwerkers uit de regio die op geregelde tijd samenkomen tijdens een erfgoedlunch. Andere overlegorganen zijn de erfgoedtafels roerend-onroerend erfgoed (samen met de IOED), thematische werkgroepen (o.a. het lerend netwerk musea), publieke erfgoedlabo's (zoals het E17-café), het Dagelijks Bestuur en de Raad van Bestuur.

SD 1. COLLECTIEBEHERENDE ORGANISATIES VINDEN EEN ACTUELE PLEK IN EEN VERNIEUWD EN VERTAKT LANDSCHAP

OD 1.1. Professionele collectiebeherende organisaties versterken in het vinden van een nieuwe positie

1. 1.1. Lerend netwerk musea

Gemeenten in Zuid-West-Vlaanderen met **eigen musea** (Harelbeke, Menen, Wervik, Waregem, Kortrijk) denken sinds 2019 na over de werking van deze instellingen binnen een lerend netwerk, begeleid door zuidwest, in samenwerking met FARO.

Eind 2021-begin 2022 werden de musea binnen het netwerk bevraagd rond hun noden en de aanpak die tot nu toe werd gehanteerd in het lerend netwerk musea. Er was vraag naar het verminderen van het aantal bijeenkomsten al waren er positieve reacties op de inhoud van de voorbije lerende netwerken. Er werden in 2022 geen nieuwe bijeenkomsten gepland, maar op de stuurgroep (die drie keer per jaar plaatsvindt) werden thema's die deze musea aanbelangen besproken en werd kennis uitgewisseld. In de stuurgroep gaven de betrokken musea aan dat ze elkaar intussen gemakkelijk contacteren bij vragen en dat één inspiratiebezoek per jaar volstaat (liefst naar een kleinere speler buiten de regio).

Het proeftuinproject, in samenwerking met de opleiding **Curatorial Studies van KASK School of Arts**, met de Groeningeabdij (Abby) en stadsmuseum Menen werd verdergezet. De studenten werkten in twee groepen tijdens verschillende sessies rond de collecties. In de zomer van 2022 werden de eindrapporten van de studenten opgeleverd.

Zuidwest heeft ondersteuning geboden bij de opmaak van de nieuwe beleidsplannen van Texture en Abby door aanwezig te zijn op verschillende overlegmomenten, het nalezen van de plannen en het geven van feedback.

Daarnaast ondersteunde zuidwest de Gemeente Deerlijk bij de opmaak van een convenant met zowel Heemkring Dorp en Toren vzw als het René De Clercqmuseum.

De erfgoedcel nam in november ook deel aan de focusgroep van Cemper i.h.k.v. hun nieuwe beleidsplan.

Opvolging

- Lerend netwerk musea: mei-juni 2023
- Plannen van één inspirerend plaatsbezoek per jaar buiten de regio (najaar 2023)

OD 1.2. Niet-professionele musea coachen

1. 2.1. Molenbrigade en molenbevraging

Het project *De Molenbrigade* focust op het molenaarsambacht en bestaat uit een educatief pakket voor leerlingen uit de 2de graad lager onderwijs. Het project werd gerealiseerd met een subsidie binnen het Decreet Bovenlokaal Cultuurdecreet en in samenwerking tussen de Musea Brugge, de erfgoedcellen zuidwest, Kusterfgoed, CO7, TERF en Brugge, CO Ijzervallei, de Provincie West-Vlaanderen, ETWIE, VIVES en het Molenforum. Na de eerste tests in 2021 werd het pakket in 2022 verder uitgerold en gecommuniceerd.

Erfgoeddag 2022, met als thema 'Educatie', werd aangewend om een aanvullend pakket rond het molenaarsambacht te ontwikkelen voor gezinnen. Het pakket bestaat uit verschillende opdrachten en werd aan de molenaars voorgesteld op de netwerkdag voor West-Vlaamse molenaars (19 april 2022, Roeselare). Dit pakket werd onder andere in de Preetjesmolen (Heule) en Koutermolen (Harelbeke) aangeboden op

Erfgoeddag. Erfgoeddag 2022 betekende voor de Koutermolen (Provinciaal Natuur- en Recreatiedomein De Gavers, Harelbeke) ook de oplevering na een jarenlange restauratie. Zuidwest gaf een infosessie aan de educatief medewerkers van Provinciaal Natuur- en Recreatiedomein De Gavers om het pakket verder uit te rollen binnen de werking. Op zondag 9 oktober 2022 was zuidwest aanwezig op de leerkrachtendag van Provinciaal Natuur- en Recreatiedomein De Gavers om het pakket ook aan hen voor te stellen.

Zuidwest onderzoekt in hoeverre ook andere molens wensen aan te sluiten bij de Molenbrigade. In samenwerking met de IOED binnen Intercommunale Leiedal werd hiervoor eind 2021 een **bevraging** opgesteld en uitgestuurd met focus op **molenpraktijken en –noden**. De bevraging focuste zowel op het immaterieel erfgoed en de educatieve werking van de molen als op onroerende thema's als restauratie en onderhoud. De resultaten van deze bevraging werden in 2022 verwerkt en voorgesteld op de erfgoedlunch van 20 oktober 2022.

Opvolging

- Het educatief pakket De Molenbrigade blijft beschikbaar o.a. via de uitleendienst van zuidwest
- Zuidwest houdt de ogen open voor opportuniteiten om waar mogelijk het educatief pakket De Molenbrigade te promoten
- Ondersteuning op vraag en op maat van molenaars binnen het werkingsgebied van zuidwest, i.s.m. de IOED

1. 2.2. Begeleiding van niet-professionele musea bij hun collectiewerking

Regionaal Archeologisch Museum aan de Schelde (RAMS)

Het Regionaal Archeologisch Museum aan de Schelde herbergt een zeer omvangrijke collectie **historische archeologische vondsten** uit West-Vlaanderen. De collectie werd in de jaren 1950 tot 1990 opgegraven door vrijwilligers en niet, of beperkt, geregistreerd. In 2018 startte het RAMS met de registratie van de collectie. Dankzij het project **Digit All Tegoare**, financieel ondersteund door een subsidie inhaalbeweging digitale collectiedata, kan zuidwest onder andere het RAMS ondersteunen in de registratie van de collectie.

Digit All Tegoare: voor de periode 2022-2023 ontvangt zuidwest, in samenwerking met CO7, Abdijmuseum Ten Duinen, Ypermuseum, gemeente Heuvelland, Vereniging voor Oudheidkundig Bodemonderzoek in West-Vlaanderen en Trezor, een subsidie voor de registratie van verschillende archeologische collecties binnen de **oproep inhaalbeweging digitale collectiedata**. Het project Digit All Tegoare digitaliseert, inventariseert, registreert en herverpakt 6 archeologische collecties:

- o Kemmelberg (bewaard in erfgoeddepot DEPOTYZE, eigendom gemeente heuvelland)
 - o Kooigembos (verspreid over RAMS (eigendom V.O.B.o.W) en Trezor (eigendom Stad Kortrijk), gedeeltelijk in privé handen (laatste zit niet in project))
 - o Duinenabdij-aardewerk (Abdijmuseum Ten Duinen)
 - o Damme-aardewerk (verspreid over Abdijmuseum Ten Duinen en gemeente Damme (laatste zit niet in project))
 - o Kerkhove-Kouter (RAMS, eigendom V.O.B.o.W)
 - o Ieper-Termote (bewaard in erfgoeddepot DEPOTYZE, eigendom Yper Museum)
- Binnen het project Digit All Tegoare werd een voltijdse projectmedewerker aangeworven die zorgt voor de algemene coördinatie door het inplannen van een maandelijks overleg met de stuurgroep, het aansturen en opvolgen van vrijwilligers en jobstudenten en het bewaken van de timing i.f.v. de projectdoelstellingen. Tot de projectdoelstellingen behoort het digitaal registreren van de beschreven collecties om informatieverlies tegen te gaan, het digitaal ontsluiten op publieke fora (Erfgoedinzicht, Wikipedia, Wikidata, Wikimedia Commons, ...) en het onderzoeken van de mogelijkheden van linked open data. Dit past binnen het breder beleidskader en de visies rond digitaal collectiebeheer:

- Registratie van erfgoedcollecties
- Vindbaarheid, bruikbaarheid en zichtbaarheid van registratiedata
- Zoeken naar nieuwe manieren van digitalisering en ontsluiting

De erfgoedcoördinator volgt de financiële planning op en volgt de stuurgroep mee.

Daarnaast neemt de projectmedewerker deel aan de collegagroep digitale collectieregistratie, een initiatief van FARO, het Departement CJM en meemoo.

In 2022 werden volgende stappen gezet, mede dankzij de inzet van 11 jobstudenten tijdens de zomermaanden:

- Collectie Kemmelberg: 2423 registraties
- Collectie Kooigem (gedeelte RAMS): 703 registraties
- Collectie Damme: 483 registraties
- Collectie Kerkhove-Kouter: 1693 registraties

Met een totaal van 5463 registraties, waarvan sommige registraties meerdere artefacten bevatten.

Heemkundig Museum Moen

Het Heemkundig Museum in Moen bevat een omvangrijke heemkundige collectie over het verleden van Moen. De collectie is eigendom van de Moense Heemkundige Kring Mulnis. Een kleine groep vrijwilligers beheert de collectie en stelt deze open voor het publiek. De beknopte inventaris is enkel beschikbaar op papier en bevat soms informatie rond bruikleengever of schenker. Daarnaast zit veel kennis in de hoofden van de beheerders. Om de collectie beter te ontsluiten en te documenteren met oog op de toekomst, werd de collectie geïnventariseerd en geregistreerd in Erfgoedregister én ontsloten via Erfgoedplus in samenwerking met vrijwilligers en jobstudenten. In totaal werden in 2022 360 collectiestukken geïnventariseerd. Dit werk wordt verdergezet in 2023. Zuidwest adviseerde Mulnis ook rond de behandeling van objecten met houtworm en rond het inschatten van de erfgoedwaarde van een sterk beschimmelde vlaggendoos.

In de zomer van 2022 werden 3 jobstudenten aangeworven om te ondersteunen bij collectiezorg, zowel voor Heemkundig Museum Moen als voor de religieuze collecties. De loonkosten van de jobstudenten zijn geplaatst bij de inhoudelijke kosten van SD 2.

Zorgmuseum Waregem

Het zorgmuseum in Waregem kwam onder onze aandacht via een traject van ETWIE rond zorgerfgoed. De collectie bevat diverse medische objecten en toestellen uit de periode 1920 tot heden. We brachten een plaatsbezoek en gaven uitleg over inventarisatie en registratie in Erfgoedregister en ontsluiting via Erfgoedplus aan de vrijwilligers die de collectie beheren. De vrijwilligers gingen onder begeleiding van zuidwest aan de slag met de inventarisatie en registratie in 2022 om de collectie beter toegankelijk te maken. Deze inventarisatie wordt afgerond in 2023.

Opvolging

- Verder begeleiden en ondersteunen van o.a. het RAMS binnen het project Digit All Tegoare
- Ondersteunen bij kennisdeling en rapportage van projectresultaten Digit All Tegoare
- Inventarisatie, registratie en ontsluiting collectie Heemkundig Museum Moen
- Inventarisatie, registratie en ontsluiting collectie Zorgmuseum Waregem

OD 1.3. Erfgoedorganisaties sluiten aan in een bredere culturele dynamiek en discussie

1. 3.1. Verbinding maken met regionale projecten

Erfgoed zuidwest maakt de verbinding met regionale cultuurprojecten. In samenwerking met de bovenlokale

cultuurwerking werd hiertoe op 20 december 2022 **Atelier zuidwest** georganiseerd, als ontmoetings- en inspiratieplek voor cultuurmakers. UZIEN in Deerlijk vormde het decor voor een namiddag gevuld met inspiratie- en netwerkmogelijkheden. Er werd onder andere een sessie aangeboden over erfgoed in woonzorgcentra, met Tapijtsgeest als regionaal voorbeeld, en een sessie rond het belang van documenteren van immaterieel erfgoed. Er waren een 70-tal genodigden aanwezig uit het professionele erfgoed- en cultuurnetwerk van zuidwest. Voor aankleding en amusement werd lokaal talent ingeschakeld: Productions en Zonen, Monica Villarroel en Et Encore. De bar werd verzorgd door vrijwilligers van Refu Interim.

Binnen Zuid-West-Vlaanderen, en meer bepaald in Kortrijk, wordt gewerkt aan een kandidatuur voor **Culturele Hoofdstad 2030**. Via DURF2030 worden de komende jaren via projectoproepen kunst en creativiteit ingezet als tool om te werken aan een positieve impact op veerkracht en het sociale weefsel. Zuidwest participeert in de DURF2030 stuurgroep en maakt mee culturele verbindingen. Zuidwest nam op 26 januari 2022 deel aan een sessie rond het cultuuractieplan binnen het traject culturele hoofdstad.

Zuidwest faciliteert het netwerk vrijetijdscoördinatoren in de regio en zet waar nodig erfgoed op de agenda.

1. 3.2. *Stimuli onderzoeken voor het intenser gebruik maken van UiTPAS zuidwest*

In Zuid-West-Vlaanderen zijn op vandaag 461 organisaties UiTPASaanbieder en zijn er bijna 59 000 pashouders. Op vlak van erfgoed zijn de stedelijke/gemeentelijke musea en archieven aanbieder: Texture, 1302, stadsarchief Waregem, Belevingscentrum Begijnhof, Peter Benoit huis, HIPPO.WAR, Nationaal Tabaksmuseum en Het Lijsternest. Binnen de vrijwillige spelers zijn het FAS-luchtvaartmuseum en, sinds 2022, het Gallo-Romeins Weekend vzw aanbieder.

Erfgoed zuidwest integreerde de UiTPAS in de eigen activiteiten. UiTPAS-houders met kansentarif konden bijvoorbeeld deelnemen aan het Erfgoedcafé aan verminderd tarief en alle UiTPAS-houders konden er genieten van een gratis drankje in ruil voor 5 punten. Op het Erfgoedkabinet was er een infosessie om verenigingen warm te maken om met de UiTPAS te werken. Als laatste konden genodigden op Atelier zuidwest ter plaatse een UiTPAS aanmaken, gebruik maken van omruilvoordelen en deelnemen aan de sessie 'UiTPAS-omruilvoordelen: beloon je UiTPAS-publiek'.

We ondersteunden ook UiTPAS-partners die op hun activiteit reclame maakten voor UiTPAS. Het FAS-luchtvaartmuseum leende de UiTPAS-tent in de zomer en er stond een UiTPAS-stand op het Gallo-Romeins Weekend om reclame te maken voor de UiTPAS. Deelnemers konden er voor enkele punten een drankjeton ruilen.

Opvolging

- Communiceren inspirerende voorbeelden UiTPAS en cultureel erfgoed
- Verder integreren UiTPAS (omruilvoordelen, kansentarif) in activiteiten van zuidwest

SD 2. ZUID-WEST-VLAANDEREN ZET DE INGEZETTE INHAALBEWEGING VERDER ROND HET ROEREND ERFGOED IN LOKALE INSTELLINGEN EN DAARBUITEN

OD 2.1. Lokale kerkgemeenschappen begeleiden in de zorg voor hun religieus erfgoed

2.1.1. Goddelijke huisraad: begeleidingstraject omtrent het registreren, waarderen en het ontwikkelen van toekomstperspectieven rond lokaal (roerend) religieus erfgoed

In 2022 werd de migratie van 23 religieuze collecties van ErfgoedInzicht (Adlib) naar Erfgoedplus (Erfgoedregister) voltooid. Zuidwest organiseerde twee vormingsmomenten (digitaal en fysiek) over Erfgoedregister voor de betrokken kerkfabrieken. Beide vormingsmomenten gingen door op 19 april; het fysieke moment overdag en het digitale moment 's avonds. Daarnaast werden individuele vragen van kerken rond de nieuwe databank zo snel mogelijk beantwoord.

Verder werden verschillende kerken begeleid bij de inventarisatie van hun kerk of werden contacten gelegd om dit werk aan te vatten. Er werd bekeken bij welke inventarisatietrajecten intensieve begeleiding wenselijk en/of nodig was en welke kerken meer zelfstandig aan het werk konden na opleiding. In de Sint-Petruskerk in Kaster was er eerst intensieve begeleiding waarna de vrijwilligers zelfstandig aan de slag konden. De inventarisatie is daar ver gevorderd. Enkel het textiel in de sacristie moet nog geïnventariseerd worden, maar dit werk werd uitgesteld wegens schimmel op het textiel (zie verder). Daarnaast startte de Sint-Amanduskerk in Bavikhove met inventarisatie onder begeleiding. De vrijwilligers zullen in 2023 zelfstandig verder gaan met de inventarisatie van de kerk. De inventarisatie in de Sint-Jozefkerk in Harelbeke werd opgemaakt met hulp van vrijwilligers en jobstudenten onder intensieve begeleiding van zuidwest.

Ook gaf zuidwest uitleg over het inventarisatieproces aan de Sint-Mattheuskerk in Gijzelbrechtegem, de Sint-Jan-Baptistkerk in Helkijn, de Pius X-kerk in Kortrijk, de Sint-Pieterskerk in Hulste, de Sint-Antonius Abtkerk in Ingooigem en de Sint-Dionisiuskerk in Geluwe. Verschillende inventarisaties werden uitgesteld naar 2023 wegens te weinig vrijwilligers, de planning van de kerkfabriek, schimmelproblemen in de sacristie, enz. De Sint-Mattheuskerk in Gijzelbrechtegem start in 2023 met inventarisatie nadat de inventarisatie van de Sint-Petruskerk in Kaster volledig is afgerond. De Sint-Jan-Baptistkerk in Helkijn start nadat een schimmelprobleem in de sacristie is opgelost (zie verder). De Pius X-kerk in Kortrijk en de Sint-Pieterskerk in Hulste willen in de lente van 2023 aan de slag met inventariseren. De Sint-Antonius Abtkerk in Ingooigem zoekt extra vrijwilligers en samenwerking in de regio voor ze starten met inventariseren en de Sint-Dionisiuskerk in Geluwe start ook pas in 2023. Voor al deze kerken werd reeds een collectiecode aangevraagd om te werken in de databank Erfgoedregister. De Sint-Elooi-kerk in Sint-Eloois-Vijve ging zelfstandig aan de slag met inventariseren zonder begeleiding van zuidwest na het volgen van de basiscursus inventariseren van PARCUM. Zij werden gemotiveerd om in de toekomst hun inventaris in te geven in de databank Erfgoedregister.

In de Sint-Pieterskerk in Kaster en de Sint-Jan-Baptistkerk in Helkijn werd schimmel ontdekt op het textiel in de sacristie. Zuidwest gaf advies aan hen en raadpleegde experts van monumentenwacht rond het verbeteren van de bewaaromstandigheden in de sacristie. Via PARCUM kon zuidwest advies inwinnen van experts rond de datering en zeldzaamheid van het textiel. In 2023 wordt het textiel samen met vrijwilligers van de kerkfabriek behandeld.

In september 2022 begeleidde zuidwest de Sint-Audomaruskerk in Bissegem bij een waarderingstraject, gezien de kerk wordt nevenbestemd in de ruimte in 2023. Naar aanloop van het waarderingstraject werd de nodige kennis opgedaan door het volgen van een vorming rond waarderen van PARCUM en het meevolgen van een waarderingstraject in de Sint-Baafskerk in Brugge. Voor het starten van de waardering in de Sint-Audomaruskerk in Bissegem werd de inventaris geactualiseerd. Ook de expertise van PARCUM werd ingeschakeld voor het uitvoeren van een expertenwaardering en begeleiding van het waarderen op vlak van historische

erfgoedwaarde. Zuidwest begeleidde en informeerde de kerkfabriek in het nemen van de nodige wettelijke stappen bij de herbestemming van erfgoedobjecten in de kerk (goedkeuring herbestemmingsplan, schenkingsdocumenten...). In 2023 wordt een deel van de collectie ondergebracht in erfgoeddepot Trezor voor de duur van de werken in de kerk. Zuidwest legde hiervoor de nodige contacten.

Op 11 juni 2022 werd een vorming rond het bewaren en verpakken van religieus textiel georganiseerd in de Sint-Salvatorkerk in Harelbeke in samenwerking met textielrestauratrice Shirin Van Eenhooge. Er waren 16 deelnemers aanwezig. Kort daarna verpakte de Sint-Salvatorkerk hun textiel volgens de richtlijnen van de vorming. Zuidwest voorzag advies en hielp de kerkfabriek bij de aankoop van het nodige materiaal. Een deel van het verpakkingsmateriaal stelde Zuidwest gratis ter beschikking.

Begin maart 2022 organiseerde dezelfde Sint-Salvatorkerk een lezing rond de collectie van de kerk en een rondleiding in de sacristie in samenwerking met het Davidsfonds. Zuidwest ondersteunde in de communicatie en bij het voorzien van uitlegbordjes bij bepaalde stukken.

De kerkfabriek en vrijwilligers van de Sint-Corneliuskerk in Aalbeke brachten een bezoek aan het erfgoeddepot Trezor. Ze konden daar hun stukken zien die in tijdelijke bewaring zijn in Trezor en kregen uitleg over de werking van het erfgoeddepot.

De erfgoedconsulent volgde verschillende opleidingen in functie van het opbouwen van kennis rond religieus erfgoed en was ook aanwezig bij verschillende uitwisselingsmomenten in de sector: opleiding PARCUM begeleiden van een waarderingstraject in kerken (20 januari 2022), verdiepingscursus PARCUM over materialen en technieken (16 mei 2022), netwerkmoment religieus textiel (19 september 2022), netwerkmoment religieus erfgoed West-Vlaanderen (21 september 2022).

Zuidwest verleende ook verdere ondersteuning aan de vzw Charisma, zowel voor lopende registratietrajecten als voor publiekswerking. Charisma organiseerde op Erfgoeddag 2022 een rondleiding in het klooster van de Zusters van Liefde in Heule (waarvan ze de collectie al inventariseerde) en de naburige school.

2. 1.2. Deelname project kapelletjes PARCUM

Zuidwest engageerde zich in het project van PARCUM 'Kapelletjes in Vlaanderen' en volgt de stuurgroep mee op. Met het project wil PARCUM kapelletjes systematisch inventariseren en in kaart brengen, mensen inspiratie bieden om zelf aan de slag te gaan met de kapel in hun buurt en mensen sensibiliseren rond deze thematiek, onder ander met een publicatie. Zuidwest deed mee een oproep naar verhalen voor in de publicatie, verspreide communicatief het project en gaf feedback op de inventarisatietool. Dit project wordt verder opgevolgd in 2023.

Opvolging

- Inventarisatie en behandeling schimmel Sint-Petruskerk (Kaster)
- Inventarisatie Sint-Amanduskerk (Bavikhove)
- Inventarisatie Sint-Mattheuskerk (Gijzelbrechtegem)
- Inventarisatie en behandeling schimmel Sint-Jan-Baptistkerk (Helkijn)
- Inventarisatie Pius X-kerk (Kortrijk)
- Inventarisatie Sint-Pieterskerk (Hulste)
- Inventarisatie Sint-Antonius Abtkerk (Ingooigem)
- Inventarisatie Sint-Dionisiuskerk (Geluwe)
- Registratie collectie Sint-Elooiskerk (Sint-Eloois-Vijve) in Erfgoedregister
- Opvolgen verhuis collectie Sint-Audomaruserk (Bissegem) naar erfgoeddepot Trezor

- Opvolgen ‘Kapelletjes in Vlaanderen’ (project PARCUM)

OD 2.2. Niet-erfgoedorganisaties ondersteunen in het bewaren en borgen van lokaal verankerd erfgoed

2. 2.1. Erfgoed op kaart

Zuidwest bundelt erfgoedactoren, -collecties en immaterieel erfgoedpraktijken op een **erfgoedkaart**, beschikbaar via de (oude) website erfgoedzuidwest.be. De erfgoedkaart geldt als een werkmiddel en wordt doorheen het jaar wanneer nodig geactualiseerd en aangevuld. Maandelijks werd een item vanop de erfgoedkaart uitgelicht in de erfgoedmail en op de website. In 2022 werd de communicatie van zuidwest herdacht, hierbinnen werd een nieuwe website gerealiseerd zuidwest.be. De erfgoedkaart kreeg een plek op de nieuwe website. Naar aanleiding van deze vernieuwing werden de gegevens op de kaart geactualiseerd.

In 2022 werd de erfgoedkaart blijvend aangevuld. In 2022 werd de erfgoedkaart blijvend aangevuld. Er kwamen twee nieuwe tradities en vijf nieuwe collecties. Eind 2022 kwamen de kaartitems van erfgoed- en cultuurzijde samen. De nieuwe zuidwestkaart bevat **79 erfgoedcollecties, 153 erfgoedtradities en 145 erfgoed- en cultuuractoren**. De projectenpagina op de oude erfgoed zuidwest website is nu opgesplitst in een inspiratie en projectenpagina. Op de inspiratiepagina delen we inspirerende voorbeelden, zoals gesubsidieerde projecten. Op de nieuwe projectenpagina staan projecten die getrokken worden door zuidwest zelf. Dat zijn er **39**.

2. 2.2. Zwerfgoedtrajecten brengen erfgoed bij niet-klassieke erfgoedbeheerders in kaart en begeleiden bij de erfgoedzorg voor deze collecties

De vragen van jeugdhuis Krak (Avelgem) rond de viering van de **50ste verjaardag van hun jeugdhuis** werden aangegrepen om een **zwerfgoedtraject rond open jeugdwerk** op te zetten. De jeugdhuisen van Kolle – een samenwerkingsverband tussen 5 jeugdhuisen (Jakkedoe Desselgem, Krak Avelgem, Ten Goudberge Wevelgem, De Stroate, Bolwerk) – vormen de kerngroep van het project.

Zuidwest organiseerde twee vormingen rond het erfgoed van jeugdhuisen:

- 26 maart 2022: Hoe bewaar en digitaliseer je je archief?
Deze vorming focuste op de fysieke bewaring van erfgoed zoals affiches, vlaggen, T-shirts, enz. Daarnaast ging de vorming dieper in op digitaliseren (objectfotografie, gebruik Erfgoedplus). Er waren 7 deelnemers.
- 2 april 2022: Hoe kan je je digitale documenten en foto's bewaren en ordenen?
Deze vorming focuste op naamgeving, mappenstructuur, duurzame digitale bewaring en platformen voor opslag. De vorming werd online georganiseerd in samenwerking met Histories. Er waren 9 deelnemers.

Daarnaast ging de erfgoedconsulent bij de verschillende jeugdhuisen op bezoek om advies te geven over bewaring en digitalisatie. Hoe bewaren ze hun archief best ter plaatse? Hoe bewaren ze het nu en gebeurt dit in een geschikte ruimte? Eventuele vragen die er nog na de vorming waren, werden ook beantwoord.

Opvolging

- Opvolgen zwerfgoedtraject rond open jeugdwerk (aansluiten bij overlegmomenten, ondersteunen bij vragen, communicatie en promotie podcast, ontsluiten digitale reproducties)
- Opstarten tweede zwerfgoedtraject rond muziekverenigingen: contacten leggen, stakeholders bevragen en engageren, plan van aanpak (i.s.m. Cemper)

2. 2.3. *Ondersteunen in het registreren en borgen van immaterieel erfgoed*

Zuidwest zet de begeleiding van immaterieel erfgoedpraktijken bij de registratie en borging verder. Gemeenschappen worden gestimuleerd hun praktijken te registreren op [immaterieelerfgoed.be](https://www.immaterieelerfgoed.be).

Pirobakken:

Pirobakken zijn bijeenkomsten in de lokale cafés van de Scheldestreek, ze worden in de winterperiode georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomsten worden piro's, een kruidig varkensworstje gebakken in pistoletdeeg, verkocht voor de prijs van een pint en opgegeten. De bereiding is bijzonder: het gehakt wordt rauw in het pistoletdeeg gerold en zo gebakken. Samen met de Orde van de Piro, die ijvert voor het in stand houden van deze traditie, werd in 2021 een traject opgestart. In 2021 werden zo goed als geen fysieke pirobakken georganiseerd omwille van Corona, daarom werd het traject eind 2022 opnieuw opgepikt. Zuidwest nam deel aan de vergadering van de Orde van de Piro. Er werd een prijsvraag georganiseerd om de traditie participatief te documenteren. Zuidwest mikt op een video die interviews zal afwisselen met live beelden van de pirobakken in de loop van 2023. Om personen te vinden voor deze interviews wordt samengewerkt met de gemeenten Avelgem en Anzegem, waar de piro's vandaag nog het meest in de kijker staan. Samenwerking met andere gemeenten uit de Scheldestreek 'ordt zeker niet uitgesloten.

Tabaksteelt

In samenwerking met de stad Wervik en het CAG wordt ingezet op het borgen van de **tabaksteelt en -verwerking** in de streek rond Wervik. In Wervik wordt op vandaag nog steeds meer dan 98 procent van de Belgische tabak geteeld. Deze teelt gaat gepaard met heel wat handwerk en specifieke tradities zoals de tabakskeuring. De laatste jaren gaat de teelt sterk achteruit, mede door de tabakspreventie en buitenlandse concurrentie. De geschiedenis van Wervik is echter sterk verweven met deze teelt, ook de folklore (tabaksstoet, tabaksreuzen, tabaksfeeverkiezing) toont sterke banden met de tabak. Samen met de stad werd een borgingstraject gestart. In januari 2022 werd de tabakskeuring audiovisueel gedocumenteerd. Samen met de gemeenschap werd dit gebruik in beeld gebracht. Samen met de gemeenschap werd dit gebruik in beeld gebracht. Een cameraploeg kwam ter plaatse in Erfgoedcentrum De Briekemolen, waar de tabakskeuring plaats vindt. Tijdens de Tabakskeuring werden opnames gemaakt van alle handelingen. Na de Tabakskeuring werden er interviews afgenomen met de vier Tabakskeurders die duiding geven bij het tabakskeuren. Alle beelden werden verwerkt tot een mooie video. De [video](#) is terug te vinden op de site van zuidwest, het YouTube-kanaal van zuidwest en is ook te zien in het Nationaal Tabaksmuseum in Wervik.

Feesteworp

Tweejaarlijks trekt de Feesteworp door de straten van Avelgem. Aan de stoet nemen heel wat lokale verenigingen deel. De stoet dankt zijn naam aan de 'Feeste' - het lokale dialect voor peperkoek - die er wordt gegooid. De eerste editie van de Feesteworp vond plaats in 1958. De oorsprong van de stoet gaat echter terug tot het einde van de 19de eeuw toen in Avelgem de laatste jaarmarkt van het jaar en de winterfoor plaatsvonden. De bezoekers leefden zich een laatste keer volledig uit voor de lange winteravonden aanbraken. Voor de thuisblijvers nam men een stuk 'feeste', peperkoek of 'pennepisse' mee. In 1958 werd deze oude traditie omgesmeed tot de Feesteworpstoet.

In 2021 startte zuidwest een begeleiding om de gedragenheid van de stoet te vergroten. Dit leidde in 2022 tot de realisatie van Erfgoedreporters (zie 3. 2.1). De [opnames](#) zijn terug te vinden op de website en social media van zuidwest.

Opvolging

- Verdere begeleiding van de erfgoedgemeenschap bij de opname van de tabakscultuur op de inventaris immaterieel cultureel erfgoed

- Audiovisueel documenteren Pirobakken (voorjaar: contacten leggen en interviews afnemen, najaar: visuele opnames)

OD 2.3. Lokale erfgoedvrijwilligers en -werkers versterken in hun erfgoedcompetenties

2. 3.1. Uitleendienst beheren en up to date houden, uitleenpunt FARO beheren

De **uitleendienst** van **zuidwest** werd in 2022 uitgebreid met een set om VHS te digitaliseren. De materialen die de erfgoedcel aankocht in kader van haar projecten worden blijvend ter beschikking gesteld aan organisaties en privépersonen om het cultureel erfgoed in Zuid-West-Vlaanderen te bewaren, te documenteren, te onderzoeken of te ontsluiten.

In 2022 waren er in totaal **36 ontleningen**:

Diascanner Digitdia	5
Fotoscanner	6
Super8-scanner	4
Klimaatlogger	4
Fotoset	4
Touchscreen	3
Digitale microscoop	0
Museumstofzuiger	4
Educatief pakket bezetting	1
Educatief pakket Ik X-ploreer mee	1
Wegwijzers erfgoeddag	1
Toestel om VHS te digitaliseren	3

De fotosets werden langdurig ontleend en ingezet in de kerken voor het digitaliseren en registreren van de collectie.

Erfgoed zuidwest realiseerde in 2021 enkele instructievideo's voor de toestellen in de uitleendienst. In 2022 werd dit aangevuld met een instructiefilmpje voor het uitlezen van de dataloggers.

In 2022 nam erfgoed zuidwest haar rol als uitleenpunt binnen de **uitleendienst FARO** verder op. Als uitleenpunt zorgde de erfgoedcel voor de administratieve opvolging en het organiseren van uitleenbewegingen. Er waren in totaal **4 ontleningen**: de museumstofzuiger werd 3 keer ontleend, de anoxieset werd 1 keer ontleend (telkens voor langere periodes).

Opvolging

- Op basis van concrete projecten of noden wordt verder de nodige erfgoedinfrastructuur verworven die ook als uitleenmateriaal ter beschikking wordt gesteld
- Administratieve opvolging uitleenpunt FARO
- Uitleendienst en uitleenpunt proactief in de kijker houden

2. 3.2. *Vormingskalender, inclusief traject mediawijsheid*

Erfgoed zuidwest organiseerde in 2022 **4 opleidingsmomenten** op maat van geïnteresseerden en (hoofdzakelijk vrijwillige) erfgoedzorgers.

Vorming ‘erfgoed digitaliseren en bewaren voor jeugdhuizen’ – 26 maart, Bolwerk (Kortrijk)

Deze vorming focuste op de fysieke bewaring van erfgoed zoals affiches, vlaggen, T-shirts, enz. Daarnaast ging de vorming dieper in op digitaliseren (objectfotografie, gebruik Erfgoedplus). Er waren 7 deelnemers.

Vorming ‘Hoe kan je je digitale documenten en foto’s bewaren en ordenen?’ – 2 april, digitaal

Deze vorming focuste op naamgeving, mappenstructuur, duurzame digitale bewaring en platformen voor opslag. De vorming werd georganiseerd in samenwerking met Histories en werd online georganiseerd. Er waren in totaal 9 deelnemers.

Vorming ‘textiel bewaren’ – 11 juni, kerk Harelbeke

In deze vorming leerden de deelnemers van textielrestauratrice Shirin Van Eenhooge hoe ze hun textiel het best kunnen bewaren en verpakken. Ze kregen een demonstratie ter plaatse met het juiste materiaal en leerden hoe ze met een museumstofzuiger aan de slag kunnen gaan. Er waren 16 deelnemers.

Vorming ‘werken in Erfgoedregister’ – 19 april, online en op Leiedal (Kortrijk)

In deze vorming leerden kerkfabrieken hoe ze hun eigen online inventaris kunnen aanpassen in het databanksysteem Erfgoedregister. De inventaris van hun kerk werd in het verleden opgemaakt in Adlib/Axiell Collections voor ontsluiting via Erfgoedinzicht, maar migreerde dit jaar naar Erfgoedregister voor ontsluiting via Erfgoedplus. Ze maakten ook kennis met de website Erfgoedplus waar de inventaris ontsloten wordt voor het bredere publiek. De vorming werd een keer fysiek georganiseerd op ons kantoor op Leiedal (overdag) en een keer online (’s avonds). Er waren in totaal 15 deelnemers.

Opvolging

- Organisatie van 3 praktijkgerichte erfgoedvormingen in 2023

2. 3.3. *Begeleiding van vragen en cases*

In de loop van 2022 ontving de erfgoedcel zo’n **100 losstaande inhoudelijke vragen**. Hierbij fungeerde de erfgoedcel voornamelijk als doorverwijzer. In enkele gevallen was er een verdergaande begeleiding tijdens een of meerdere overlegmomenten. Zo werd er voor de gemeente Deerlijk een workshop georganiseerd rond een educatief pakket voor Verriest. Concrete vragen waren er onder andere rond:

- Registratie publicaties in bibliotheek heemkring Wibilinga (vereniging)
- Bewaren kazuifels Hulste (kerkbestuur)
- Bewaring vlag KSA (burger)
- Bewaren en reinigen vaandel Moen (vereniging)
- Vraag naar inventarisatie collectie zorgmuseum (vereniging)
- Bioscopen in Kortrijk (burger)
- Realisatie educatief pakket Verriest (gemeente)
- Vraag erfgoedproject stadsboerderij Kortrijk (vereniging)
- ...

-

OD 2.4. Met collectiebeheerders sleutelen aan de balans tussen collectiewaarde en beschikbare professionele depotruimte

2. 4.1. Trezoor, een erfgoeddepot voor Zuid-West-Vlaanderen

Collectiewerking in Zuid-West-Vlaanderen

In Zuid-West-Vlaanderen zijn er drie spelers actief rond collectiewerking: Trezoor, de IOED binnen de Intercommunale Leiedal en zuidwest. De partners zien elkaar geregeld voor afstemming. De in 2021 opgestelde nota 'Collectiewerking in Zuid-West-Vlaanderen' werd in 2022 verder opgevolgd.

Netwerk collecties en calamiteiten netwerk

De erfgoedlunch van 20 juni 2022 stond in het teken van collectiezorg. De stand van zaken van het depot werd er voorgesteld, daarnaast werd er gebrainstormd rond collectieafstemming.

Opvolging

- Blijvende deelname aan overleggen
- Verderzetting werkgroep collecties voor collectiebeheerders en depotbeheerder, onder impuls van Trezoor

2. 4.2. Begeleiding van lokale collectiebeheerders

In 2021 werd de collectie van Heemkundige kring Cuerna/vzw Kuurns erfgoed geïnventariseerd en gewaardeerd. De herbestemming werd in 2022 verdergezet. De concrete verhuis van de objecten gebeurde ook.

Daarnaast werd gestart met de inventarisatie van het heemkundig museum van Moen, Mulnis, ook deels in functie van een eventueel toekomstig waarderingstraject. Dit om de kennis te verankeren en te capteren die vaak in de hoofden van de vrijwilligers van het museum zit. De inventarisatie wordt in 2023 afgewerkt.

OD 2.5. Lokaal erfgoed digitaal beschikbaar maken

2. 5.1. Opmaak digitale strategie

In 2022 nam zuidwest deel aan het traject digitale strategie van meemoo. Samen met andere erfgoedcellen werd vorm gegeven aan een digitale strategie. Er waren sessies op 11 januari 2022, 8 februari 2022, 8 maart 2022 en 24 mei 2022.

2. 5.2. Verdere uitbouw van het digitaal beleid met focus op de opzet een erfgoedbank voor beelden en documentair materiaal

Sinds 2019 werkt zuidwest aan de realisatie van een erfgoedbank voor Zuid-West-Vlaanderen voor het beheer van beelden en documentair materiaal. De erfgoedcel vertrekt hierbij vanuit volgende **uitgangspunten**:

- Zuidwest verwijst waar mogelijk door naar bestaande bovenlokale systemen. Enkel voor noden waar geen bovenlokale oplossing is wordt gekeken naar eigen ontwikkelingen.
- Zuidwest gaat op zoek naar een decentraal systeem, waarbij de financiële verantwoordelijkheid gedeeld wordt met de deelnemende gemeenten. In 2022 werd dit verder juridisch uitgeklaard, de aanbesteding zal verlopen via een aankoopcentrale.
- Duurzame opslag staat centraal in het model. Daarnaast werken de partners samen aan een regionale ontsluiting van de beelden.
- Drie Zuid-West-Vlaamse gemeenten hebben op vandaag al een beeldbank, waar mogelijk wordt een integratie onderzocht.

In 2021 werd verder vorm gegeven aan het **technisch bestek**, hiervoor werd maximaal samengewerkt met meemoo. De projectpartners zoeken naar een duurzame opslag van de moederbestanden in het archief van meemoo. Eind 2021 werd duidelijk dat het uitgewerkte model niet mogelijk is voor gemeenten die geen rechtstreekse contentpartner bij meemoo zijn. Dit betekende een vertraging voor het project, een deel van het bestek moest herdacht en opnieuw uitgewerkt worden. Na bevraging bleek dat de gemeenten nog steeds interesse hebben in het project – ondanks dat er geen koppeling mogelijk is met meemoo. In 2022 werd daarom ingezet op het herwerken met het bestek, in 2023 wordt het bestek gepubliceerd.

In 2022 werd het project besproken tijdens de erfgoedlunches, tijdens de werkgroep beeldbanken (18 maart 2022 en 18 mei 2022), tijdens overlegmomenten met meemoo (7 maart 2022 en 30 juni 2022) en Leiedal (7 juli 2022, 14 september 2022, 26 september 2022 en 5 oktober 2022).

Gezien de technische aard van het bestek, en de omvang van de aanbesteding, wordt zuidwest ondersteund door intercommunale Leiedal bij de uitwerking en opvolging van de aanbesteding.

Opvolging

- Publicatie bestek
- Concrete realisatie van een beeldbank en zoekportaal
- Opvolgen van landelijke ontwikkelingen

2. 5.3. Project Nieuwe Tijdingen

Zuidwest is projectpartner binnen het project Nieuwe Tijdingen van de Vlaamse Erfgoedbibliotheken. De erfgoedcel brengt waar mogelijk collecties van gemeenten in het project. Zo werd de krant de Meenenaar (heemkring Menen) meegenomen in het project rond het verbeteren van de OCR bij gedigitaliseerde microfilms.

Zuidwest organiseerde op 14 juni 2022 een infosessie voor de gemeentearchieven rond de titelselectie voor digitalisatie via Nieuwe Tijdingen.

SD 3. ERFGOEDPUBLIEKSWERKING VERBINDT GEMEENSCHAPPEN, JONGEREN EN ORGANISATIES

OD 3.1. Brede, zichtbare projecten initiëren vanuit een erfgoedbasis

3. 1.1. Afronden en verduurzamen Tapijtsgeest

Heel wat tapijten en meubelstoffen werden sinds de jaren 1950 in Zuid-West-Vlaanderen geproduceerd. Een fijnmazig netwerk van thuiswevers, weverijen, tekenaars, kartonkappers,... ontstond. De in 2020 gerealiseerde **expo Tapijtsgeest** vertelt de rijke historiek van deze industriële sector, eigen aan de streek. De expo is opgevat als een set van 15 expodozen die ter plekke tijdens de expo of na ontlening thuis te ontdekken zijn. In 2022 werd de rondreis van de expo afgerond:

- 22 januari – 13 februari: Menen, CC De Steiger
- 14 februari – 31 maart: Leiedal
- 1 april – 30 april: Bibliotheek Lendeledede
- 3 mei – 19 mei: Bibliotheek Avelgem
- 21 mei – 28 juni: Cobot Gent
- 1 juli – 31 augustus: Texture Kortrijk
- 10 oktober – 8 november: Deerlijk, D'Iefte

Verduurzamen als reminiscentieaanbod

De dozen van tapijtsgeest werden verder aangeboden voor uitleen in 2022. Vooral de escape-the-box was populair (aantal ontleningen + ontleners toevoegen?).

Na afloop van de rondreis werden de Tapijtsgeestdozen verder aangepast om ze in te zetten als reminiscentieaanbod. Er werden onder andere nieuwe instructiefiches gemaakt. In samenwerking met Vives werd de elektronica van alle dozen vernieuwd zodat deze duurzamer is voor de uitleen.

Op 20 oktober 2022 werd het reminiscentieaanbod van Tapijtsgeest voorgesteld tijdens de studiedag 'Dieper graven in het geheugen' in Brugge.

Duurzame bewaring informatie

De foto's en interviews afgenomen in kader van dit project werden overgedragen aan Texture. Texture heeft ook een deel van de opstelling van Tapijtsgeest overgekocht.

Opvolging

- Verdere uitleen van reminiscentiedozen

3. 1.2. Deelname project 150 jaar Stijn Streuvels

Eind oktober 2021 was het 150 geleden dat Frank Lateur (alias Stijn Streuvels) in Heule werd geboren. Om dit te vieren stonden er heel wat activiteiten op het programma. In 2022 werd het project 150 jaar **Stijn Streuvels – Vensterlanden** – afgewerkt (decreet bovenlokale cultuurwerking) door het Stijn Streuvelsgenootschap. Zuidwest volgde dit project mee op. De voornaamste partners binnen het project zijn de stad Kortrijk (stadsbibliotheek, stedelijke musea), de gemeente Avelgem, de gemeente Anzegem, het Lijsternest/Letterenhuis, het Stijn Streuvelsgenootschap en Stadslandschap Leie-Schelde.

Een freelance projectmanager zorgt voor de coördinatie van het project. Vensterlanden is een co-creatief project dat op diverse locaties in Zuid-West-Vlaanderen een **interventie in het landschap** creëert rond 5

sleutelthema's uit Streuvels' werk. Deze locaties werden verbonden via een fietsroute. Bolwerk nam het ontwerp en realisatie van deze landschapsinstallaties in handen, en liet zich in het najaar van 2021 inspireren door ambassadeurs van Natuurpunt Anzegem, de Kunstacademie van Waregem, het Kortrijkse kunstenaarscollectie Magnolias en het psychosociaal revalidatiecentrum DeMare. In april 2022 werd de fietsroute gelanceerd. Muziekcentrum Track en De Stroate engageerden 5 muzikanten om de locaties van een soundscape te voorzien. Met Vensterlanden XL werd de fietsroute in de kijker gezet. Gedurende 2 dagen – bij Bolwerk en in het Lijsternest – werden activiteiten georganiseerd rond Streuvels. Dit project is een inspirerende proeftuin voor zuidwest en de regio om op een transversale manier rond cultuur en erfgoed te werken.

De ervaringen van het project werden gedocumenteerd in een [video](#) en is te bekijken op het YouTube-kanaal van zuidwest.

3. 1.3. Coproductie en co-creatie initiëren rond E3/E17 in 2023

Zuidwest grijpt de 50ste verjaardag van de E3/E17 aan om het verhaal van veranderende mobiliteit in de regio te vertellen, met focus op de verhalen en audiovisueel erfgoed. In april 2022 werd een aanwervingsprocedure gestart voor een projectmedewerker 50 jaar E17. De projectmedewerker startte op 14 juni 2022. In oktober 2022 viel de medewerker langdurig uit. Midden november startte de vervanger op. In 2023 keert de projectmedewerker progressief terug, waardoor er voor bepaalde tijd 2 tijdelijke medewerkers op het project zullen werken.

In 2022 kreeg het projectplan vorm en werden vier doelstellingen bepaald:

DOELSTELLING 1: We brengen het verhaal van de snelweg in kaart via erfgoed, interviews en praatmomenten.

- Zuidwest deed een oproep naar getuigen van de aanleg van de snelweg. Met interessante getuigen werd een interview ingepland. Voor elk interview werd een consent form opgemaakt en werd een inhoudsfiche gemaakt.
- Op 4 oktober 2022 en 6 december 2022 werd een E17-café georganiseerd, respectievelijk in café National op de grenspost in Menen en in het bezoekerscentrum van het Provinciaal Natuur- en Recreatiedomein De Gavers in Harelbeke. Op beide locaties werden de plannen van het project voorgesteld en werd het verhaal van de site verteld. In Menen werd gefocust op de grenspost en de douane. In De Gavers lag de focus op het ontstaan van de put door de zandwinning bij de aanleg van de snelweg. Daarnaast werden er verteltafels georganiseerd waarbij de deelnemers hun eigen verhalen konden delen. Er waren respectievelijk 30 en 60 deelnemers. In maart 2023 stond een derde E17-café gepland dat zou doorgaan bij het bedrijf TVH in Waregem. Door een cyberattack bij het bedrijf op 20 maart 2023 is het E17-café uitgesteld naar juni 2023.
- Zuidwest deed een oproep naar foto's en video's van de aanleg van de snelweg. Hiervoor werden ook de verschillende heemkringen aangesproken. Foto's werden bij particulieren gedigitaliseerd. Daarnaast werden ook foto's en dia uit het archief van het agentschap Wegen en Verkeer gedigitaliseerd. Er werd voor elke (gedigitaliseerde) collectie een schenkingsovereenkomst opgemaakt. Het agentschap (wegendistrict Kortrijk) bewaarde ook een reeks 16mm-filmbanden over de aanleg van de snelweg. Deze filmpjes werden na doorverwijzing door zuidwest via het Departement Mobiliteit en meemoo ondergebracht bij Cinematek in Brussel. Zuidwest maakte samen met het agentschap een inventaris van de filmpjes op. De filmpjes worden door meemoo gedigitaliseerd.
- Tot slot werd ook hetarchief.be doorzocht naar filmpjes van Focus WTV en de VRT over de aanleg van de snelweg.

DOELSTELLING 2: We laten kunstenaars/artistiekelingen aan de slag gaan met 50 jaar E17.

- In juni 2022 werd een oproep gelanceerd voor kunstenaars om met de verhalen van de snelweg aan de slag te gaan. In september kwamen 7 kunstenaars hun concept voorstellen aan de jury. Er werd beslist in zee te gaan met Maud Vanhauwaert en Jelle Jespers. Maud en Jelle werkten het project *Parlevinkende Praatpalen* uit. In

2023 reizen ze rond in de regio met een praatpaal om verhalen over de snelweg te verzamelen. Deze verhalen worden verwerkt in een script door Maud. In het najaar van 2023 zal een kunstinstallatie bestaande uit 5 praatpalen rondreizen in de regio. De praatpalen worden zo omgebouwd dat ze als het ware met elkaar in gesprek gaan over de snelweg. In 2022 werd de aftrap van dit project gegeven. Er werden contacten gelegd met de hogeschool Vives. Het ombouwen van de rondreizende praatpaal gebeurt door een student binnen de opleiding elektronica.

- In samenwerking met Lucas Derycke en Ellis Meeusen wordt een podcast uitgewerkt met verhalen van 'gebruikers van de snelweg' vroeger en nu. In 2022 werden hiervoor de eerste contacten gelegd.

DOELSTELLING 3: We tonen het verhaal van 50 jaar E17 aan het brede publiek.

- In samenwerking met Intercommunale Leiedal wordt een expo rond de snelweg uitgewerkt. In 2022 werden de eerste thema's hiervoor vastgelegd.
- Zuidwest brengt verhalen over de snelweg samen in een eenmalig magazine. In 2022 werd hiervoor Bart Noels aangesteld als eindredacteur. De eerste thema's werden gedetecteerd.

DOELSTELLING 4: 50 jaar E17 zetten we niet alleen in de kijker. We werken samen en participatief.

- In 2022 werd een subsidiereglement uitgewerkt voor verenigingen die aan de slag willen met het thema. Het reglement werd voorgesteld op de E17-café's en tijdens het cultuurforum Menen.
- Stagiaire Merel Theuninck werkte een reminiscentiespel uit voor woonzorgcentra rond 50 jaar E17. Aan de hand van een ganzenbord met vragenkaartjes kunnen bewoners en begeleiders in gesprek gaan over de komst van de snelweg. Dit spel werd getest op 5 december 2022 in wzc Heilige Familie in Deerlijk en op 6 december 2022 tijdens het tweede E17-café in het bezoekerscentrum van Provinciaal Natuur- en Recreatiedomein De Gavers. Eind 2022 werd ook afgesproken met wzc Aurélys om het spel te spelen in het voorjaar van 2023.
- Erfgoedcellen zuidwest, Viersprong en Leie-Schelde vonden elkaar in gemeenschappelijke plannen om te werken rond de geschiedenis van de snelweg en mobiliteit in het algemeen. Ze bundelden de krachten om een projectaanvraag in te dienen als bovenlokaal erfgoedproject binnen het Erfgoeddecreet. Het dossier voor het project E(xpo) 17 werd op 15 oktober 2022 ingediend en begin 2023 goedgekeurd.

Daarnaast werd een projectwebsite, logo en huisstijl voor 50 jaar E17 uitgewerkt in samenwerking met Intercommunale Leiedal. Op 23 november 2022 werd een persmoment georganiseerd waarbij de plannen werden voorgesteld.

Opvolging

- Interviews afnemen met getuigen en ingenieurs
- Bronnenonderzoek en verzamelen beeldmateriaal als basis voor uitwerking podcast, magazine, expo
- Organisatie E17-café's
- Programma met activiteiten rond 50 jaar E17 van augustus 2023 tot oktober 2023

OD 3.2. Jongeren en jong talent betrekken als erfgoedlaboranten

3.2.1. Jongeren als erfgoedreporters

Erfgoedreporters is een project waarbij – in samenwerking met een lagere school – immaterieel erfgoed wordt gedocumenteerd. De doelstelling van het project is dubbel: enerzijds wil zuidwest de gemeenschap achter de Feesteworp ondersteunen om de draagkracht rond dit erfgoed te vergroten. Tegelijk willen we jongeren de kans geven om met het erfgoed aan de slag te gaan.

In 2021 kwam het Feesteworpcomité samen met de gemeente Avelgem bij zuidwest terecht met de vraag om meer gedragenheid voor de traditie te creëren. Tweejaarlijks trekt de Feesteworp door de straten van Avelgem.

Aan de stoet nemen heel wat lokale verenigingen deel. De stoet dankt zijn naam aan de 'Feeste' – peperkoek in het lokale dialect - die er wordt gegooit. De eerste editie van de Feesteworp vond plaats in 1958. De oorsprong van de stoet gaat echter terug tot het einde van de 19de eeuw toen in Avelgem de laatste jaarmarkt van het jaar en de winterfoor plaatsvond. De bezoekers leefden zich een laatste keer volledig uit voor de lange winteravonden aanbraken. Voor de thuisblijvers nam men een stuk 'feeste', peperkoek of 'pennepisse', mee. In 1958 werd deze oude traditie omgesmeed tot de Feesteworpsstoet.

Voor Erfgoedreporters werd samengewerkt met medialab Quindo. Quindo leidde de 3 klassen van het vijfde leerjaar van de Sint-Jan-Berchmans basisschool in Avelgem op tot 'Erfgoedreporters'. In een eerste workshopdag (26, 27 en 29 september 2022) leerden de leerlingen hoe een reportage in elkaar zit, wat een reporter precies doet, hoe hij/zij onderzoek doet, de juiste vragen stelt... Ze leerden hier ook inhoudelijk over de Feesteworp en erfgoed en dachten na over wie konden interviewen voor hun reportage. In een tweede redactieworkshop (2 uur per klas op 6 oktober 2022) bereiden de leerlingen de interviews die ze zouden afnemen voor. Op de opnamedaggen (17 en 19 oktober 2022) interviewden de leerlingen personen die betrokken zijn bij het evenement (bezoekers, leden Feesteworpcomité, schepen Feesteworp, verenigingen die deelnamen aan de Feesteworp...). Een professionele cameraman filmde dit zodat het eindresultaat vormelijk kwalitatief was. Quindo zorgde voor de montage van het geheel. Dit traject had als eindproduct 3 reportages (1 per klas) met een andere inhoudelijke insteek: De Feesteworp vroeger/geschiedenis van de Feesteworp; de mensen achter de schermen van de Feesteworp en de editie van 2022. De leerlingen en de personen die geïnterviewd waren, werden uitgenodigd op donderdagavond 22 september 2022 om als eerste de reportages te zien. Van dit moment werd gebruikt gemaakt om dit project ook te communiceren naar de pers. De filmpjes werden later ook gedeeld via de sociale media van Zuidwest, Quindo, de Sint-Jan-Berchmans Basisschool en het Feesteworpcomité.

3. 2.2. *Organisatie van Bandwerk als jongerengerichte hack-a-thon van musea uit de regio*

Zuidwest organiseerde in 2017, 2018 en 2020 Bandwerk, een tweedaagse registratiemarathon voor studenten. De focus lag toen op het schrijven van inhoudelijke beschrijvingen van erfgoedobjecten uit Zuid-West-Vlaamse collecties.

In 2022 werd deze formule herdacht, praktisch en inhoudelijke voorbereid. In februari 2023 wordt een nieuwe editie van Bandwerk geregistreerd met focus op publiekswerking. Studenten worden uitgedaagd om aan de slag te gaan met actuele vraagstukken rond publiekswerking van musea uit Zuid-West-Vlaanderen. Voor de inhoudelijke voorbereiding werden de musea in de regio bevroegd en werden ideeën ook afgetoetst met FARO om het nieuwe concept vorm te geven. In 2023 gaat dit om Texture (Kortrijk), het René Declercqmuseum (Deerlijk), Het Lijsternest (Anzegem) en Het Tabaksmuseum (Wervik).

Opvolging

- Concrete organisatie Bandwerk 2023
- Evaluatie Bandwerk 2023 en voorbereiden volgende editie

3. 2.3. *Jeugdbewegingen engageren voor Erfgoednachtspelen*

Sinds 2019 werkt erfgoed zuidwest samen met de West-Vlaamse erfgoedcellen aan een **erfgoednachtspel**. Het project werd ingediend en goedgekeurd voor een projectsubsidie binnen het transitiereglement voor projecten met een bovenlokale uitstraling.

Het erfgoedspel dat in 2020 vormgegeven werd in samenwerking met de chiro van Kortrijk, toen uitgesteld door de Coronapandemie, werd op 11 juni 2022 alsnog gespeeld. Het spel heeft de kelder van het Kortrijkse

stadhuis als uitvalsbasis. Deelnemers moesten verspreid over Kortrijk opdrachten over het erfgoed uitvoeren om een bom te ontmantelen.

Op vrijdagavond 1 juli 2022 werd – naar aanleiding van het Festival van het Landschap – een erfgoedspel gespeeld met de chiro van Wervik. Het spel focuste op het lokale erfgoed van Geluwe. Zo was er een opdracht met de reuzen, rond de koolzakomgang, enz. Ter voorbereiding van het spel werd een brainstormsessie en een plaatsbezoek georganiseerd samen met de chiro.

3.2.4. *Deelname aan project Erfgoedklassen van VIVES en partners en ondersteunen van externe educatieve initiatieven*

Het project Erfgoedklassen werd weerhouden voor subsidies en ging in 2021 concreet van start. Zuidwest maakt deel uit van de stuurgroep van het project. Tijdens het project gaan enkele klassen aan de slag samen met een industrieel erfgoedpartner uit hun omgeving. Voor Zuid-West-Vlaanderen werd een concrete link gevonden tussen de lagere school De Startbaan in Wevelgem en het vrijwillig luchtvaartmuseum FAS-expo. In oktober 2022 was er een startoverleg. De projectweek is ingepland tijdens de week van 19 juni 2023. Tijdens 5 halve dagen gaat het 5e leerjaar aan de slag met een educatief pakket ontworpen door VIVES en ETWIE op de maat van de school en het luchtvaartmuseum FAS-expo.

Opvolging

- Deelname aan de stuurgroep van het project Erfgoedklassen
- Opvolgen van de concrete case in het FAS-luchtvaartmuseum

OD 3.3. Promoten van Erfgoeddag voor gekende en nieuwe organisaties

3.3.1. *Coördinatie en communicatie van Erfgoeddag 2023*

In 2022 stond *Erfgoeddag* in teken van het thema **Educatie**. De erfgoedcel nam de regionale coördinatie op zich.

Bij de organisatie van Erfgoeddag 2022 was er nog veel onduidelijkheid over de corona-pandemie. De erfgoedcel besliste daarom geen papieren brochure te realiseren. Wel werden er vier filmpjes gemaakt rond schoolerfgoed in de regio. Deze werden gebruikt om het programma Erfgoeddag 2022 te communiceren. Er werd een video opgenomen in het Lijsternest met Thomas Jacques met daarin een korte introductie over Hugo Verriest. Een tweede video speelde zich af in het ‘spellekeskot’ van het Sint-Pauluscollege in Waregem waarin Marc Crabbeels het verhaal vertelt van de overleden soldaten uit WOII die in de toenmalige turnzaal werden geborgen. In Kortrijk heeft het RHIZO OLV Vlaanderen een eigen archief, de directrice en een oud leerkracht tonen enkele stukken uit de collectie. Op Transfo wagen we ons even in de technische richtingen van vroeger en in Trezoor leert Greet Verschate ons alles over merklappen en de handwerklessen van vroeger. De filmpjes zijn te bekijken op het [YouTube-kanaal van zuidwest](#).

Naar aanleiding van het thema educatie, en het feit dat er voor het eerst een ‘Erfgoedweek’ wordt georganiseerd, werd vanuit FARO het **Erfgoedklasbakken-project** gelanceerd. Een erfgoedklasbak is een erfgoedexpert (professioneel of vrijwilliger) die tijdens de Erfgoedweek van 2022 een klas uit het lager of middelbaar onderwijs overneemt voor minstens één lesuur. Tijdens dit lesuur dompelt deze erfgoedklasbak de klas onder in zijn/haar expertise, dit om de band te versterken tussen lokaal erfgoed en onderwijs. Zuidwest zocht passende klasbakken voor de aangemelde klassen. De klasbakken werden door zuidwest begeleid om hun les voor te bereiden. In totaal gingen 11 klasbakken langs in 12 klassen:

- Rhizo zorgkracht school (Kortrijk, secundair) – Marielle Deléhouzée, medewerker Behoud en beheer bij Texture, over conservatie en restauratie van textiel
- Don Boscollege (Kortrijk, secundair) – Roland Rotsaert van het Esperantofonds, over het Esperanto
- Freinetschool 'tvier (Kortrijk, secundair) – Birgit Leenknecht, publieksmedewerker bij Texture, workshop rond 'de hoodie' en identiteit
- Freinetschool 'tvier (Kortrijk secundair, andere klas) – gids Anthony Sandra, over streetart
- Athena Pottelberg (Kortrijk, secundair) – Thiana Van Den Bussche, medewerker bij Abby, over kunst en identiteit
- Damiaanschool (Kortrijk, lager) – Bernard Pauwels, medewerker bij Abby, over 1302
- Spes Nostra Heule (Kortrijk, secundair) – Thiana Van Den Bussche, medewerker bij Abby, over kunst en identiteit
- GBS Kooigem (Kortrijk, lager) – Brecht Crabbeels, over zijn beroep als beiaardier
- Go! De Windroos (Zwevegem, lager) – Volksdansgroep Canteclae met een dansinitiatie
- Vbs Otegem (Zwevegem, lager) – Hendrik Hameeuw, vrijwilliger bij het RAMS, over archeologie
- OLV Hemelvaart (Waregem, secundair) – Greet Verschate, wetenschappelijk medewerker bij Texture, over vlas
- Vrije basisschool (Waregem, lager) – Miet Casier, medewerker bij Stadsarchief Waregem, over erfgoed

Door de inzet op de klasbakken waren er dit jaar iets minder acties op Erfgoeddag zelf. In totaal werden 15 activiteiten georganiseerd.

Het project molenbrigade werd op Erfgoeddag in de kijker gezet met een speciaal pakket voor gezinnen met kinderen. In de – net gerestaureerde – Koutermolen in Harelbeke en in de Preetjesmolen in Kortrijk konden gezinnen het pakket ontdekken. Voorafgaand werd er in samenwerking met de provincie een inspiratiesessie georganiseerd voor deelnemende molenaars om het pakket te leren kennen en begeleiden.

3. 3.2. Voorbereiding Erfgoeddag 2023

In 2023 staat Erfgoeddag in het teken van dieren, met als thema '**Beestig**'. Erfgoed zuidwest organiseerde op dinsdag **15 november 2022** een regionale inspiratiesessie rond het thema bij Hippo.War (Waregem). De lokale plannen werden er besproken en de praktische afspraken werden gedeeld. Er werd beslist minder in te zetten op klasbakken, zodat er meer tijd is voor activiteiten.

Opvolging

- Coördinatie Erfgoeddag 2023: organisatie regionale overleggen
- Communicatie Erfgoeddag 2023: realisatie brochure en promotie via digitale communicatiekanalen zuidwest
- Voorbereidingen Erfgoeddag 2024

OD 3.4. Innovatie en samenwerking stimuleren via subsidies en coproductie

3. 4.1. Subsidiëring van projectgebonden samenwerking

Met de erfgoedsubsidies wil zuidwest de meer projectgebonden aanpak in verenigingen en de aantrekkingskracht die dit kan hebben tot een nieuw soort vrijwilliger aanzwengelen. De externe jury bestaat uit leden Maarten Vanhee (Vormingplus Midden- en Zuid-West-Vlaanderen), Gregory Vercauteren (FARO), Frea Vancraeynest (Histories vzw) en Sandrin Coorevits (Ypermuseum). De coördinator erfgoed en de erfgoedconsulent nemen deel aan de jurering van de projecten als secretaris.

In **2022** waren **twee projectoproepen** voor projectsubsidies: 1 april en 1 oktober. Enkel tijdens de indiendatum van oktober kon ook gekandideerd worden voor coproductie. Voorafgaand aan elke oproep kunnen kandidaten beroep doen op een coaching vanuit de erfgoedcel. Zo was er een specifieke begeleiding van werkgroep Gernay en de Meiboom Gullegem.

Tijdens de **eerste oproep, deadline 1 april**, werden drie projecten ingediend en goedgekeurd.

- **R.U.R. – R.U.R. vzw.** R.U.R. vzw is een verzameling van vijf amateur toneelgezelschappen. De vzw is opgericht naar aanleiding van het spektakeltheater dat ze willen brengen/brachten in december 2022. Het 100 jaar oude stuk focust op robots en industrialisering. Daarmee wordt de link gelegd naar de locatie, namelijk Transfo, waar de theaterproductie zal plaatsvinden. De vzw probeert de koppeling te maken tussen het stuk, de historische objectencollectie en het verhaal van Transfo. Ze voorzien hiervoor expopanelen in de bar en info in de theaterbrochure. Met het project willen ze zowel hun eigen achterban als een breder publiek aanspreken. De jury is positief dat een niet klassieke erfgoedvereniging aan de slag gaat met erfgoed. Tegelijk ziet de jury het project vooral als een culturele productie en vindt het een gemiste kans dat het erfgoed slechts beperkt aan bod komt. Het erfgoed blijft secundair in het project. Er werd beslist het project te ondersteunen met €750 subsidie. De vereniging besliste echter deze subsidie niet te aanvaarden, ze hadden verwacht ook middelen te ontvangen voor de theaterproductie zelf.
- **975 jaar Moorsele – Wibilinga.** Heemkring Wibilinga plande een volledig feestjaar voor de 975-jarige verjaardag van Moorsele in 2021. Dit project werd echter een jaartje uitgesteld omwille van Corona en ging door in 2022. De heemkring werkt samen met heel wat verenigingen in een speciaal opgerichte werkgroep. In deze werkgroep bevinden zich ook diverse andere verenigingen uit de streek (bijv. Wandel- en fietsclubs, fanfares, koor, enz.). Het feestjaar wordt ingevuld met allerlei initiatieven: vertellen van verdwenen verhalen, wandel- en fietstochten, kasteelfeesten, het inwijden van de gerestaureerde kapel, enz. Het project focust vooral op de lokale gemeenschap en zet hier ook de nodige communicatiekanalen in. De werkgroep heeft een mooi programma uitgewerkt, in samenwerking met heel wat partners. Er werd beslist het project te ondersteunen met een subsidie van €1.800.
- **100 jaar overlijden Hugo Verriest: wie was de man? – Projectgroep 100 jaar Hugo Verriest.**

De projectgroep 100 jaar Hugo Verriest plant een project naar aanleiding van het 100-jarig overlijden van Hugo Verriest. Het is een initiatief van enkele leden van de cultuurraad (welke?). De projectgroep wil een tentoonstelling organiseren en een educatief aanbod voorzien. De bedoeling is dat de tentoonstelling ook zal rondreizen naar andere gemeenten met een Verriest-link (zoals Koksijde en Roeselare). Er werd beslist het project te ondersteunen met een subsidie van €1.200.

Tijdens de **tweede oproep, deadline 1 oktober**, werden twee projecten ingediend en goedgekeurd.

- **De strepen van Gernay, Werkgroep Gernay 43.** Werkgroep Gernay 43 werkt al verschillende jaren rond de luchtaanval op weverij Gernay in 1943 in Waregem. Getuigenissen werden geregistreerd, onderzoek werd verricht. Na een bijdrage in het jaarboek van de Gaverstreek en de onthulling van een memoriaal (2018) wil men in 2023 een boek laten verschijnen. Voor het project wil men samenwerken met enkele middelbare scholen van Waregem; dit om het oorlogs- en textielverleden (beter) bekend te maken bij de leerlingen. Concreet zijn er gidsbeurten en een verteltheater. De klassen krijgen daarnaast opdrachten in de klas. Er wordt erfgoed rond de textielfabriek van Gernay verzameld. Een tijdelijke expo met ontwerpen van leerlingen is te zien in Texture. Er werd beslist het project te ondersteunen met een subsidie van €1.225.
- **Meiboomplanting 2023, de vikings komen – Heemkundige kring De Meiboom.** Heemkundige kring De Meiboom in Gullegem bestaat 40 jaar in 2023, al sinds '87 is er een Meiboomplanting. Jongerengroep binnen de vereniging wil een herlancering doen om het thema verder in de kijker te zetten. Hiervoor wordt de link gelegd naar een ander historisch thema, de Vikings. Gullegem zou in die periode ontstaan zijn. De vereniging ziet dit als een manier om nieuw leven in de vereniging te blazen en deze traditie breder bekend te maken. Er wordt samengewerkt met verschillende partners om onder meer de meiboomplanting via een minilandjuweel tot leven te brengen. Daarnaast worden er allerlei activiteiten georganiseerd. Ze zien het als een soort

volksfeest met een kennismaking met de traditie via vragen met QR-codes, mini-landjuweel, klimwedstrijd, foto's, stropopjes, enz. Er werd beslist het project te ondersteunen met een subsidie van €1.700.

Gesubsidieerde projecten werden opgevolgd. Uiterlijk drie maanden na het beëindigen van het project dient de organisatie het evaluatieformulier in te dienen. Na goedkeuring van het evaluatieformulier wordt het saldo uitbetaald. Ervaringen uit deze projecten worden gedeeld op de erfgoedkaart.

3. 4.2. *Festival van het landschap in de Scheldemeersen Avelgem*

Tijdens het Festival van het landschap wordt jaarlijks het **landschappelijk erfgoed** van een specifieke plek in de regio gezamenlijk benaderd vanuit de onroerend erfgoed werking vanuit Intercommunale Leiedal (IOED), de landschappelijke werking van het stadslandschap Leie-Schelde en het cultureel erfgoed door zuidwest. Van 30 juni tot 2 juli 2022 lag de focus op de Molenhoek en ter Hand in Wervik. Tijdens de festivalweek worden vanuit de verschillende invalshoeken tal van activiteiten georganiseerd. Zuidwest focuste op de verhalen van de komst van de snelweg A19 en het immaterieel erfgoed van Geluwe.

- **Erfgoedspel smokkelen in Geluwe.** Tijdens het erfgoedspel gingen de leden van de chiro van Wervik aan de slag met het (immaterieel) erfgoed van de streek. Zo leerden ze meer over krudpalullen, de reuzen, de koolzakommegang, de Kattenknippeling, het smokkelen, enz. Het spel werd samen met de chiroleiding en de dienst erfgoed Wervik ontwikkeld en werd gespeeld op vrijdagavond 1 juli.
- **Het museum van één dag van de verdwenen wijk.** De plannen voor de snelweg A19 Brussel-Westkust ontstonden in 1960. Zo zou het zuiden van West-Vlaanderen verbonden worden met de hoofdstad. In 1980 reden de eerste auto's over het tarmac. In Geluwe moest de wijk Voshoek wijken. Samen met de inwoners verdwenen de huizen, café 't Voske, de kermis en vele verhalen. Tijdens het museum-voor-één-dag brachten we de wijk en het landschap-voor-de-snelweg terug tot leven. Gedurende het festival was er een kleine container waar buurtbewoners terecht konden met hun verhalen, foto's en objecten. Deze werden voor één dag samengebracht. 's Avonds openden we het museum officieel met de bellenman. Ter voorbereiding van het museum-van-één-dag werden al verhalen en foto's verzameld bij enkele oud inwoners van de wijk. Deze activiteit werd georganiseerd als een testfase voor het E17-project.

SD 4. ZUIDWEST IS EEN ACTUELE VERBONDEN, OPEN ORGANISATIE

OD 4.1. Activeren en stimuleren van een actueel regionaal netwerk

4. 1.1. Erfgoedlunch

De werkwijze van de **stuurgroep** werd gecontinueerd onder de vorm van erfgoedlunches. Tijdens de erfgoedlunches worden de erfgoedwerkers uit de regio uitgenodigd. Naast de projecten van de erfgoedcel worden lokale plannen gedeeld. De stuurgroep kwam in 2022 drie keer samen. Ook voor 2023 worden opnieuw 3 lunches ingepland.

- 20 januari 2022: online overleg, focus op de plannen van zuidwest en de regio in 2022
- 20 juni 2022: fysiek overleg, focus op collectiewerking en -afstemming in de regio
- 20 oktober 2022: fysiek overleg, focus op de plannen rond 50 jaar E17, kappelletjes en de jaaractieplanning 2023

4. 1.2. Erfgoedcafé als plek voor ontmoeting en inspiratie

Na twee coronajaren werd in 2022 het erfgoedcafé opnieuw fysiek georganiseerd. De formule van 2018 en 2019 werd geëvalueerd en opnieuw ingezet.

Op 18 oktober 2022 organiseerde zuidwest in samenwerking met het IOED (Intercommunale Leiedal) het jaarlijkse **Erfgoedcafé**, waarbij erfgoedbreed gewerkt werd. Het Erfgoedcafé vond plaats in het oude zwembad van Wevelgem. Dit gebouw is niet meer in gebruik als zwembad sinds 2020. Zuidwest kon gebruik maken van het gebouw voor een tijdelijke invulling. Het café werd opgevat als een erfgoedbanket met drie gangen, telkens met een gerechtje verwijzend naar vroeger. Bij elk gerechtje namen de deelnemers plaats aan een andere tafel waar een boeiende verteller – tijdens het eten – iets vertelde over inspirerend erfgoed van binnen of buiten de regio. Deelnemers kozen vooraf hun favoriete erfgoedlezingen ‘à la carte’. De nadruk lag op ontmoeting en informatie-uitwisseling. Het campagnebeeld werd in het oude zwembad gemaakt. Op het programma stond een combinatie van regionale en Vlaamse inspirerende verhalen, met zowel focus op roerend, immaterieel als onroerend erfgoed.

Overzicht sprekers:

- Samen zoeken naar ondergrondse sporen van het Wervikse verleden - MARIE LEFERE
- Dinosaurs are collectible. Dino's in kunst en wetenschap - KOEN STEIN
- Archeologie in LEGO vertaald - DAVID VANHEE
- Dobbelen door de gezelschapsspelgeschiedenis - JORN OCKERMAN
- Hoera, 100 jaar Harmonie Vooruit! - ELWIN HOFMAN en ANN-SOFIE VAN ENIS
- Slaap kindje, slaap. Wiegeliedjes uit alle hoeken van de wereld - PARVANEH NAZARIEH
- Erfgoed en identiteit. Maak kennis met Abby - SARAH KEYMEULEN
- Duiken in de geschiedenis van zwemmen in Kortrijk - MARC LEMAITRE
- Het verhaal van Emma, de kleine reuzin - RUBEN BENOIT
- Beroekt: tabak en kunst - STEVEN MASIL
- Creatief ondernemerschap in de 18e eeuw - ANNIK ADRIAENSSENS
- De sobere avonturen van een bale vlas - XAVIER DEFRANQ

Erfgoedverenigingen, geïnteresseerden, lokale erfgoedwerkers en beleidsmedewerkers werden uitgenodigd. Er werd samengewerkt met de gemeente Wevelgem voor vrijwilligers. Er waren 100 deelnemers.

4. 1.3. Erfgoedkabinet als netwerkmoment voor vrijwilligers

Het erfgoedkabinet vormt voor zuidwest een moment om het vrijwillig erfgoedveld in Zuid-West-Vlaanderen samen te brengen. In 2022 werd een eerste editie georganiseerd op 14 mei in het oude Fatimaklooster in Heule. Deze locatie werd eenmalig ter beschikking gesteld door vzw Oranje uit Kortrijk. Het programma werd opgebouwd uit 2 sessies met telkens 6 keuzesessies. De sessies focusten op inspiratie en ontmoeting voor erfgoedverenigingen. Daarnaast was er ruimte om de werking van zuidwest te leren kennen en konden deelnemers genieten van een piro (immaterieel erfgoed uit de Scheldestreek).

Overzicht sessies:

- Historische opzoekingen in het Geoportaal - Fien Coysman & Bram Lattré, Leiedal (2 keer)
- Vereniging zkt. vrijwilligers - VrijwilligersWerkWerkt
- UTPAS, ook voor jouw vereniging? - Jonathan Depoot, zuidwest
- Financier jouw project. Van crowdfunding tot subsidie - zuidwest
- De Zusters van Liefde, en ook van onderwijs. Hun 150-jarige verhaal - Paul Vancolen
- Snuister rond in het erfgoeddepot Trezoor - Silke De Smet (2 keer)
- Van Streuvels toen tot Streuvels nu. Een verhaal van 150 jaar - Thomas Jacques
- Leer de kneepjes van het vak voor historische interviews - zuidwest
- Wafels en waterspelen. Kermis in de achttiende eeuw - Emma D'haene
- Op zoek naar Bakens van Bomen - Kevin Coucke, Leiedal

Erfgoedverenigingen en erfgoedvrijwilligers werden uitgenodigd. Er waren 86 deelnemers.

4. 1.4. *Consultatie vrijwillige erfgoedverenigingen met het nieuwe team*

In 2021 werd het team van zuidwest vernieuwd. Twee nieuwe erfgoedconsulenten gingen respectievelijk in oktober en november aan de slag. De nieuwe consulenten organiseerden een consultatieronde van de verschillende erfgoedverenigingen in de regio om hun werking te leren kennen en om noden te bevragen.

In totaal werden 28 bezoeken uitgevoerd.

Gedetecteerde noden werden geïntegreerd binnen de sessies in het Erfgoedkabinet (zie 4. 1.3). Tegelijk werden de gegevens op de erfgoedkaart waar nodig – op basis van deze gesprekken – up gedatet (zie 2. 2.1).

4. 1.5. *Participatiemomenten 50 jaar E17*

In 2022 werd het startschot gegeven voor het project 50 jaar E17. Zuidwest vat dit project op als een participatief publieksproject waarin we streven naar een participatie van verenigingen en geïnteresseerden. Hiertoe werden op 4 oktober en 6 december E17-café's georganiseerd voor geïnteresseerden (zie 3. 1.3).

4. 1.6. *Deelname lokale erfgoedraden*

De erfgoedcel nam deel aan de bijeenkomsten van het **Kortrijkse erfgoedplatform** (overlegorgaan Kortrijkse erfgoedverenigingen). Onder andere de regionale plannen rond Erfgoeddag en de plannen rond 50 jaar E17 werden er voorgesteld.

Daarnaast sloot de erfgoedcel aan bij overlegmomenten van erfgoedverenigingen wanneer er concrete vragen of noden waren. Zo was de erfgoedcel aanwezig op de bestuursvergadering van Wiblinga (Wevelgem), de Statievrienden (Waregem), de orde van de Piro (Anzegem) en vzw Charisma (Kortrijk).

OD 4.2. **Genereus kennis delen en ontwikkelen binnen en buiten zuidwest**

4. 2.1. *Traject herdenken communicatie en realisatie nieuwe website*

Sinds 2020 is er binnen zuidwest een bovenlokale cultuurwerking, gesubsidieerd binnen het decreet bovenlokale cultuurwerking. Beide deelwerkingen kozen ervoor om meer als één geheel naar buiten te komen.

Tegelijk was de website van erfgoed zuidwest (ontwikkeld in 2015) aan vernieuwing toe, zowel technisch als inhoudelijk.

In 2022 werd daarom de huisstijl van de projectvereniging up gedatet. Het bestaande logo werd herwerkt, er kwamen nieuwe kleuren, sjablonen en een huisstijlhandboek. Hiervoor werd samengewerkt met Stugio.

Tegelijk werd een traject gelopen voor een nieuwe website, in samenwerking met The Craft (Kortrijk). Tijdens drie sessies met het team werd de structuur en vormgeving ontwikkeld. De structuur werd tussentijds afgestemd met stakeholders en de raad van bestuur. De afweging werd gemaakt welke onderdelen van de bestaande website overgezet zullen worden. De erfgoedkaart kreeg ook op de nieuwe website een plek. Van inspirerende projecten werd ook in 2022 ervaringen gedeeld via de website.

Op 20 december 2022 werd de nieuwe website zuidwest.be gelanceerd tijdens Atelier zuidwest.

De oude erfgoedzuidwest.be website werd In 2022 **46.352** keer bezocht door **40.015** afzonderlijke gebruikers. Gemiddeld bleven de bezoekers 58 sec op de website. De erfgoedkaart wordt het vaakst bezocht.

4. 2.2. *Uitsturen erfgoedmail en onderhouden social media*

Maandelijks wordt een **erfgoedmail** verstuurd naar het adressenbestand van zuidwest. Deze nieuwsbrief bevat nieuws van de erfgoedcel, lokaal en bovenlokaal erfgoednieuws. Er worden nieuwsberichten van zuidwest opgenomen in de regionale nieuwsbrief van Intercommunale Leiedal. Tot juni 2022 lag de focus van deze nieuwsbrief enkel op erfgoed. Vanaf de zomer werd beslist om verder te gaan met één nieuwsbrief voor de volledige projectvereniging. Deze nieuwsbrief omvat vanaf de zomer zowel nieuws over erfgoed als over de bovenlokale cultuurwerking.

Via **sociale media** (Facebook, Instagram) werd bericht over erfgoed in Zuid-West-Vlaanderen en de eigen activiteiten. Facebook wordt hierbij gebruikt als een platform om te communiceren over de werking van de erfgoedcel, Instagram focust meer op een 'blik achter de schermen'. Vanaf de zomer van 2022 werden deze social media kanalen omgevormd tot kanalen die zowel over erfgoed als bovenlokale cultuurwerking berichten. Er werden verschillende persberichten verstuurd, onder andere naar aanleiding van *50 jaar E17*, *Erfgoedreporters* en *Het Festival van het landschap*.

Het **adressenbestand** van zuidwest werd actief aangevuld tijdens activiteiten. Adresgegevens worden beheerd binnen het CRM-systeem Teamleader.

4. 2.3. *Ervaringen en projecten delen*

Erfgoed zuidwest nam deel aan de netwerkmomenten de Samenkomst en de Ontmoetingsavond (Intercommunale Leiedal). Tijdens de Samenkomst (13 december) werd het project 50 jaar E17 voorgesteld. Deelnemers werden gevraagd om verhalen te delen.

Zuidwest deelde haar ervaringen met het realiseren van podcasts tijdens de collegagroep podcasts van de erfgoedcellen. De ervaringen uit het project Barakfutur werden gedeeld met erfgoedcel Kempens Karakter. Onze ervaring rond inventariseren en het werken met de huidige erfgoeddatbanken werden gedeeld met meemoo in diverse klankbordgroepen rond de nieuwe Vlaamse Erfgoeddatbanken. Onze ervaring rond het opstellen van een digitale strategie werd gedeeld in de collegagroep digitaal.

OD 4.3. Aanknopen en verknopen in brede samenwerkingen

4. 3.1. Lokale/regionale uitwisseling

Binnen de interne werkgroep erfgoed werden projecten van de **IOED (Intercommunale Leiedal)** en de erfgoedcel uitgewisseld en waar nodig/mogelijk op elkaar afgestemd. De werkgroep kwam in 2022 samen op 15 februari, 17 mei, 11 oktober, 29 november.

De samenwerking met Texture werd gecontinueerd. Hiertoe werd de samenwerkingsovereenkomst tussen zuidwest en Texture herzien. In kader van de beleidsplanning van museum Texture waren er overleggen met zuidwest.

Maandelijks was er een structureel overleg tussen zuidwest en de stad Kortrijk. Ervaringen en projecten rond bovenlokale cultuurwerking en erfgoed werden er besproken. Ook rond de plannen van Kortrijk om zich kandidaat te stellen als culturele hoofdstad 2030 nam zuidwest deel aan overlegmomenten.

4. 3.2. West-Vlaamse afstemming

Op 7 oktober 2022 kwamen de West-Vlaamse erfgoedcellen en de provincie West-Vlaanderen samen tijdens het West-Vlaamse erfgoedcellenoverleg. Zuidwest stond dit jaar in voor de organisatie. Er werden ervaringen uitgewisseld rond erfgoedzorg, Erfgoeddag, vrijwilligerswerking, enz. In de namiddag ontdekten de erfgoedcellen samen het erfgoed van gaststad Wervik (tabaksmuseum, Kattenknippeling, tabaksnaaien).

Zuidwest nam daarnaast deel aan het jaarlijks West-Vlaams netwerkmoment religieus erfgoed van PARCUM. In 2022 ging dit door op 21 september. Hier worden tendensen op Vlaams en West-Vlaams niveau besproken rond herbestemming religieus erfgoed, informatie uitgewisseld rond bewaring en inventarisatie van religieus erfgoed, uitdagingen voor de toekomst besproken,...

4. 3.3. Vlaamse netwerken

De erfgoedcellen-**collegagroep (COP) beleid** kwam in 2022 samen op 10 februari, 12 mei, 8 september, 10 november. De **collegagroep (COP) digitaal** kwam samen op 9 februari, 10 mei, 7 september en 8 november. Binnen de COP werd het project 'digitaliseren voor vrijwilligers' verdergezet en uitgewerkt. Zuidwest nam deel aan de stuurgroep van dit project. De **collegagroep (COP) Erfgoedzorg** kwam samen op 19 januari, 15 juni en 18 november 2022. Zuidwest nam ook deel aan de **collegagroep (COP) herbestemmen** op 3 juni 2022.

Op 8 december nam zuidwest deel aan de immaterieel erfgoeddag van WIE. Daarnaast volgde de erfgoedcel het Domein 5-overleg (23 februari 2022) en Domein 4-overleg (7 december 2022).

Zoals aangehaald in andere delen van dit jaarverslag werkte zuidwest op basis van heel concrete projecten met de West-Vlaamse erfgoedcellen, met landelijke dienstverleners als Archiefbank Vlaanderen, PARCUM, VAI, WIE, Histories, ADVN, ETWIE, meemoo, Monumentwacht, CAG, Quindo, onderwijsinstellingen (UGent, HOWEST en VIVES) en socioculturele partners als FMDO en Vormingplus.

4. 3.4. Externe dienstverlening

De coördinator erfgoed nam deel aan de selectiejury voor een nieuwe erfgoedconsulent bij erfgoedcel Kusterfgoed (juni 2022).

De coördinator erfgoed maakt deel uit van de raad van bestuur van de Werkplaats Immaterieel Erfgoed en vertegenwoordigt er de erfgoedcellen.

OD 4.4. Evalueren en bijsturen van de professionele organisatie

4. 4.1. Raad van bestuur en Dagelijks bestuur, Afstemming binnen zuidwest

Erfgoed zuidwest maakt deel uit van de projectvereniging zuidwest. Zuidwest wordt geleid en bestuurd door een raad van bestuur, bestaande uit de 13 schepenen van cultuur van de gemeenten, 13 leden uit de oppositie en externe deskundigen. De werking wordt opgevolgd door het dagelijks bestuur. De **Raad van Bestuur** van zuidwest kwam samen op 21 januari, 18 februari, 18 maart, 22 april, 20 mei, 17 juni, 16 september, 21 oktober, 18 november en 16 december 2022. Het **Dagelijks Bestuur** van zuidwest kwam samen op 7 januari, 4 februari, 4 maart, 1 april, 6 mei, 3 juni, 2 september, 7 oktober, 14 november en 2 december 2022.

De **interne overlegstructuren** binnen zuidwest werden gecontinueerd. Erfgoedprojecten worden besproken tijdens een wekelijkse 'teamsprint' door de coördinator erfgoed, de erfgoedconsulenten en de projectmedewerkers. Tijdens het maandelijks coördinatorenoverleg overleggen de algemeen coördinator en de coördinator erfgoed. Maandelijks is er een kort zuidwest-teamoverleg waarin op organisatieniveau wordt overlegd en inspiratie wordt gedeeld. Tot slot organiseert het team ook meer uitwisselingsgerichte bijeenkomsten van het team en is er ook ruimte voor ontspanning en uitstappen.

Anderzijds nam de coördinator waar nodig deel aan het verruimd managementteam van Intercommunale Leiedal (MAT+) om belangrijke regionale erfgoedprojecten toe te lichten of projecten op de grens van cultureel erfgoed met andere domeinen te doorspreken.

4. 4.2. Personeelsbeleid

Het personeelsbestand van erfgoed zuidwest bestond in 2022 uit volgende profielen:

- **Erfgoedcoördinator** (1VTE – Lieze Neyts)
 - o De erfgoedcoördinator coördineert de werking van de erfgoedcel, geeft vorm aan actieplannen en jaarverslagen. De coördinator is het aanspreekpunt voor het ondersteuningsbeleid van de erfgoedcel en de projecten rond immaterieel en digitaal erfgoed.
- **Erfgoedconsulent publiekswerking** (1 VTE – Mies degroote)
 - o De erfgoedconsulent publiekswerking is verantwoordelijk voor de communicatie van de erfgoedcel en de publieksgerichte acties. Hij/zij is het aanspreekpunt voor de coördinatie van Erfgoeddag, educatieve projecten en de jongerenwerking.
- **Erfgoedconsulent collecties** (1 VTE – Triene Vandenbussche).
 - o De erfgoedconsulent collecties is het aanspreekpunt collectiezorg binnen het erfgoedcelteam. Hij/zij is verantwoordelijk voor de acties met betrekking tot cultureel-erfgoedzorg, waaronder het registreren van religieus erfgoed en erfgoed bewaard bij niet-klassieke verenigingen. De erfgoedconsulent is verantwoordelijk voor het competentiebeleid en de uitleendienst.
- **Projectmedewerker Digit All Tegoare** (1 VTE, in dienst vanaf 19 april 2022 tot en met 31 december 2023 – Jan Verlaet)
 - o De projectmedewerker werd specifiek aangeworven voor het project Digit all tegoare, gesubsidieerd binnen de oproep inhaalbeweging digitale collectieregistratie. De projectmedewerker is verantwoordelijk voor het registreren van historische archeologische collecties in Zuid-West-Vlaanderen en werkt hiervoor voor de verschillende projectpartners. De projectmedewerker staat op de payroll van zuidwest (projectindienster).
 - o Op 19 april 2022 kwam Jan Verlaet – na een aanwervingsprocedure met thuisopdracht en aanwervingsgesprek – in dienst.

- **Projectmedewerker 50 jaar E17** (1 VTE, in dienst vanaf 14 juni 2022 tot en met 31 december 2023 – Marieke De Smet, Marieke Vandekerckhove)
 - o De projectmedewerker werd specifiek aangeworven voor het project 50 jaar E17. De projectmedewerker is verantwoordelijk voor het in kaart brengen van het erfgoed van de aanleg van de snelweg (audiovisueel, interviews, archief). Daarnaast coördineert de projectmedewerker de verschillende publieksacties rond 50 jaar E17.
 - o Op 14 juni 2022 kwam Marieke De Smet – na een aanwervingsprocedure met thuisopdracht en aanwervingsgesprek – in dienst. Vanaf 18 oktober 2022 was Marieke De Smet langdurig afwezig wegens ziekte. Zuidwest besliste vervolgens tot de aanwerving van een vervangende projectmedewerker. Op 14 november 2022 kwam Marieke Vandekerckhove in dienst.
- In kader van enkele specifieke projecten nam zuidwest jobstudenten in dienst. Er werd gekozen om de kosten voor deze studenten op te nemen in de inhoudelijke kosten van het convenant. De studenten zijn wel terug te vinden in de beleidsrelevante gegevens. In totaal waren er 14 studenten in dienst:
 - o 11 studenten werkten mee aan het project 'Digit All Tegoare'. Dit project, gesubsidieerd binnen de oproep inhaalbeweging digitale collectieregistratie, focust op het digitaliseren van historische archeologische collecties. De studenten werkten verspreid over enkele locaties: Abdijmuseum Ten Duinen Koksijde, Regionaal Archeologisch museum aan de Schelde Avelgem en DEPOTYZE Ieper. De kosten voor deze studenten worden betaald met de subsidiemiddelen.
 - o 1 student werd ingezet voor registraties binnen het project Goddelijke Huisraad en werkte mee aan de registratie van religieus erfgoed.
 - o 2 studenten werden ingezet binnen registraties voor kleine musea. Ze werkten onder andere mee aan de registratie van de collectie van het heemkundig museum Moen.
- **Stagiaire Merel Theuninck** liep in mei-juni en van september tot december voltijds stage bij zuidwest, binnen de opleiding sociaal cultureel werk van de Vives Hogeschool Kortrijk. Ze liep mee in verschillende projecten, in het najaar lag de focus voornamelijk op het herwerken van de herinneringspakketten Tapijtsgeest en het ontwikkelen van een herinneringsspel voor 50 jaar E17. Daarnaast was er een intakegesprek met **stagiair Lukas Pille**, student publieksgeschiedenis aan Universiteit Gent. Hij zal stage lopen van februari tot april 2023.
- **Stagevoorstellen** binnen de werking van de erfgoedcel werden uitgeschreven en geplaatst op de Stagelijst van FARO en binnen de stagedatabanken van de Universiteit Gent, Universiteit Antwerpen en Universiteit Leuven.

Voor de aanwerving van de projectmedewerkers Digit All Tegoare en 50 jaar E17 werden **aanwervingsprocedures** opgezet. De jury bestond uit Lieze Neyts (coördinator erfgoed zuidwest), Hendrik Hameeuw (coördinator Regionaal archeologisch museum aan de Schelde), Joline Depaepe (erfgoedconsulent depotwerking CO7) en Gianna Hubert (collectiebeheerder Abdijmuseum Ten Duinen) voor het project Digit All Tegoare. Voor het project 50 jaar E17 bestond de jury uit Marnix Theys (algemeen coördinator zuidwest), Lieze Neyts (coördinator erfgoed zuidwest), Katrien Voet (Gangmaker DURF2030 Kortrijk) en Bram Latré (Intercommunale Leiedal). Voor elk profiel werd een thuisopdracht voorbereid.

4. 4.3. Herwerking rechtspositieregeling en arbeidsreglement

De **basisdocumenten van de projectvereniging** (arbeidsreglement, rechtspositieregeling, inclusief evaluatiecyclus) werden herzien. Hiervoor werd begeleiding gezocht bij Jurplus (offertevraag via Poolstok). Het nieuwe documenten werden met het volledige team en met de raad van bestuur besproken. Na goedkeuring door de raad van bestuur werd het nodige gedaan voor de finale goedkeuring.

In januari werd voor elke collega een planningsgesprek ingepland. Tijdens dit gesprek werd gefocust op de eerste maanden werken bij zuidwest en de planning voor het komende jaar. In oktober werden functioneringsgesprekken met alle collega's afgenomen. De focus lag hier op welbevinden en functioneren.

Het **vrijwilligersengagement**, uitgewerkt in 2020, werd verder opgevolgd en is beschikbaar via de website.

Opvolging:

- Na doorlopen evaluatiecyclus: aanpassen en verbeteren, indien nodig

4. 4.4. *Professioneel beheer*

- De boekhouding wordt voorzien door een extern boekhoudkantoor.
- De ontwikkelde **digitale mappenstructuur** werd blijvend gebruikt. Nieuwe medewerkers werden ingeleid in de structuur.
- Zuidwest werkte – in samenwerking met de informatieveiligheidsconsulent van Intercommunale Leiedal – verder rond **informatieveiligheid** (GDPR).
- Het beheer van contactgegevens gebeurt binnen het **CRM-systeem Teamleader**.

4. 4.5. *Opleidingen, studiedagen en documentatie*

Erfgoed zuidwest is geabonneerd op de **tijdschriften** van de heemkundige kringen binnen zuidwest, om zo op de hoogte te blijven van het lokaal erfgoedonderzoek en activiteiten: Nieuwsbrief GOKA Avelgem, Dorp en toren Deerlijk, René De Clercq genootschap Deerlijk, De Roede van Harelbeke, Koninklijke Geschied- en Oudheidkundige Kring Kortrijk, de Leiegouw Kortrijk, Gaverstreke Waregem, 't erfgoed Gilwe, Stedelijke Oudheidkundige Commissie Wervik, De Meiboom Gullegem, Wibilinga Wevelgem, Vobow, Archeologie Zuid-West-Vlaanderen, Museumpeil, Tijd-Schrift en FARO. Ontvangen tijdschriften worden steeds geregistreerd in het digitale bibliotheekstelsel van zuidwest (Librarika). Deze catalogus is beschikbaar via de website. Geïnteresseerden kunnen op vraag publicaties ontlenen.

Erfgoed zuidwest nam deel aan meerdere **vormingsmomenten of studiedagen**, onder meer:

- vorming 'Starten in de erfgoedsector' (gevolgd door projectmedewerker 50 jaar E17)
- vorming 'Verbindende communicatie' (gevolgd door coördinator erfgoed)
- vorming 'Aan de slag met je verenigingsarchief. Duiken in je archief en erfgoed' (Erfgoedcel Haspengouw, 28 februari 2022, gevolgd door erfgoedconsulent collecties)
- vorming 'Zorgzaam erfgoed' (KU Leuven, 8 maart 2022, gevolgd door erfgoedconsulent collecties)
- vorming 'Digitaliseren voor vrijwilligers' (initiatief van alle erfgoedcellen, 28 maart 2022, gevolgd door erfgoedconsulent collecties)
- vorming 'Groepsdynamica' (FARO, gevolgd door erfgoedconsulent publiekswerking)
- vorming 'Basiscursus participatie' (FARO, gevolgd door erfgoedconsulent publiekswerking)

4. 4.6. *Traject integratie en inburgering*

Erfgoed zuidwest nam in 2021 deel aan **het traject 'erfgoed en integratie/inburgering'** van FARO en het agentschap Inburgering en Integratie. Op 2 februari 2022 was er de afsluitende sessie. Samen met de West-Vlaamse erfgoedcellen werkte erfgoed zuidwest aan twee video's rond erfgoed en inclusiviteit. Hiervoor werd in december 2021 een prijsvraag gelanceerd, de opnames volgden in januari 2022. De filmpjes werden gelanceerd via de website en social media en kregen ook een plekje op erfgoedcellen.be. Daarnaast werden de filmpjes getoond op het Erfgoedkabinet.

4. 4.7. *Financieel*

De concrete realisatie van de beeldbank wordt verschoven naar 2023. De voorziene middelen worden daartoe verschoven.

In 2022 ontving zuidwest – samen met de projectpartners – een subsidie van 130.000 € voor de realisatie van het project Digit All Tegoare.

OD 4.5. Delen en verbreden van financiële verantwoordelijkheden

In kader van de ontwikkeling van de beeldbank wordt een model onderzocht waarbij de financiële verantwoordelijkheid gedeeld wordt over de deelnemende gemeenten (zie OD 2.5).

INHOUDELIJK JAARVERSLAG 2022 – AANDACHTSPUNTEN

1. Specifieke aandachtspunten

1.1. Werk aan de tekortkomingen rond de afstemming en aflijning van verantwoordelijkheden met Trezoor;

- Erfgoed zuidwest en Trezoor komen in geregelde **bijeenkomsten** samen voor de afstemming van de werkingen. Zo was er een overleg op 11 oktober.
- Tijdens de raad van bestuur van 17 juni stelde Trezoor een stand van zaken van de depotwerking voor aan de schepenen en raadsleden.
- Tijdens de erfgoedlunch van 20 juni werd samen met Trezoor dieper ingegaan op depotwerking en collectieafstemming.
- De afspraken met Trezoor rond afstemming en verantwoordelijkheden werden in 2021 herhaald en samengebracht in een **visietekst** rond regionale collectiewerking in Zuid-West. In 2022 werd deze visietekst verder opgevolgd.

1.2. Wees er waakzaam voor dat het aanbod nog op maat blijft van de erfgoedgemeenschappen;

- In 2022 werd de **consultatieronde** bij de erfgoedverenigingen verdergezet. Noden en vragen van verenigingen werden in kaart gebracht en vormden de basis voor uit te werken acties.
- In mei werd een eerste editie van het Erfgoedkabinet georganiseerd, als netwerkmoment voor erfgoedverenigingen en – vrijwilligers.
- De projecten van zuidwest vertrekken vanuit overleg en samenwerking met erfgoedverenigingen en -gemeenschappen. Zo werd er voor de Erfgoedreporters nauw samengewerkt met de erfgoedgemeenschap achter de Feesteworp en wordt voor het project 50 jaar E17 samengewerkt met verenigingen.
- In 2023 organiseert zuidwest een vormingsreeks rond vrijwilligerswerking bij verenigingen. De organisatie hiervan gebeurde in 2022 en vertrekt vanuit de gedetecteerde noden tijdens de consultatieronde.

1.3. Concretiseer de intentie om in te zetten op culturele diversiteit in de uitwerking van de doelstellingen.

- Erfgoed zuidwest nam deel aan het **traject erfgoed & integratie/inburgering**, georganiseerd door FARO en het agentschap integratie en inburgering. Met de info uit deze sessies gaat de erfgoedcel de volgende jaren verder aan de slag.
- In 2022 realiseerde de erfgoedcel samen met de West-Vlaamse erfgoedcellen enkele **filmpjes rond diversiteit en erfgoed**. De filmpjes worden ingezet om op een heldere manier over erfgoed te communiceren.
- Erfgoed zuidwest continueert zuidwest haar **samenwerking met partners** als FMDO, onder andere binnen het project Wiegeliedjes.

2. Generieke aandachtspunten

2.1. Expertise uitwisselen en kennis delen met andere actoren die een dienstverlenende rol op regionaal niveau uitvoeren;

- Erfgoed zuidwest neemt deel aan de **collegagroepen** rond beleid en digitale werking, georganiseerd door de erfgoedcellen (zie OD 4.3).
- Het traject Erfgoed & integratie/inburgering werd doorlopen door de **vijf West-Vlaamse erfgoedcellen** samen. Vanuit dit traject ontstond een verdere samenwerking rond dit thema. De vijf erfgoedcellen realiseerden zo samen twee regionale filmpjes: ‘wat is erfgoed?’ en ‘wat kan een erfgoedcel voor mij betekenen?’.
- De vijf West-Vlaamse erfgoedcellen voorzien in geregelde **thematische uitwisselingsbijeenkomsten**. Zo wordt er expertise en ervaringen uitgewisseld rond de organisatie van Erfgoeddag, Erfgoedklasbakken en de Erfgoednachtspelen.
- Jaarlijks komen de West-Vlaamse erfgoedcellen éénmaal samen voor een **uitwisselingsdag**. In 2022 vond deze bijeenkomst plaats in oktober, op organisatie van zuidwest. Tijdens dit moment werden ervaringen uitgewisseld en gezamenlijke thema’s bepaald voor het komende jaar.

- Erfgoed zuidwest neemt deel aan het **uitwisselingsmoment netwerk religieus erfgoed** (PARCUM).
- Erfgoed zuidwest participeert aan **vormingen, studiedagen en netwerkmomenten**, samen met de dienstverleners op regionaal niveau. Waar mogelijk werd expertise uit eigen projecten gedeeld (zie 4. 2.3).

2.2. Aandacht hebben voor digitaal beleid binnen de werking, waarbij minimaal rekening wordt gehouden met volgende elementen: - afstemmen met en waar mogelijk inspelen op de evoluties op Vlaams niveau rond de voormalige provinciale erfgoeddatabanken. - inzetten op digitale standaarden die een optimale data-uitwisseling mogelijk maken.

- Erfgoed zuidwest werkte een **digitale strategie** uit voor de erfgoedcel binnen het traject van Meemoo.
- Erfgoed zuidwest volgt de ontwikkelingen van de **Vlaamse erfgoeddatabanken** op, dit onder andere via de afstemming binnen de collegagroep digitale werking waarvan 7 september en 27 oktober helemaal in het teken stonden van de Vlaamse Erfgoeddatabanken. Zuidwest nam daarnaast deel aan twee klankbordsessies op 23 en 24 mei en engageerde zich in de werkgroep dataprofiel van meemoo in functie van de nieuwe Vlaamse Erfgoeddatabanken.
- Erfgoed zuidwest startte in 2022 met de uitvoering van het project Digit All Tegoare, binnen de projectoproep **inhaalbeweging digitale collectieregistratie**. Binnen dit project worden de ontwikkelingen rond de OSLO-standaard opgevolgd en geïmplementeerd (zie 1. 2.2). Zuidwest nam deel aan de inspiratiesessie OSLO op 27 december.
- De erfgoedcel zet in op **digitaal erfgoed**. Waar mogelijk verwijst de erfgoedcel hierbij steeds naar de beschikbare bovenlokale systemen. Waar dit niet mogelijk is, zoekt de erfgoedcel naar eigen oplossingen. Zo sleutelt erfgoed zuidwest binnen doelstelling 2.5 aan een beeldbeheerssysteem en zoekportaal voor de regio. Hierbij wordt zoveel mogelijk afgestemd met de bestaande systemen. (zie 2. 5.1).
- Zuidwest participeert in **onderzoeksprojecten** rond digitaal erfgoed: Imagineering of Data en “Zicht op de toekomst”.

2.3. Een dienstverlening uitbouwen waarbij er gestreefd wordt naar een breed bereik van de verschillende cultureel-erfgoedactoren in het werkingsgebied.

- In 2022 zette zuidwest de **consultatieronde** om kennis te maken met de erfgoedverenigingen verder.
- Cultureel-erfgoedactoren worden blijvend zichtbaar gemaakt op de **erfgoedkaart** van zuidwest (zie 2. 2.1)
- De erfgoedcel versterkt **klassieke erfgoedverenigingen** bij hun werking (zie OD 2.3). Erfgoed zuidwest zet zowel in op de ondersteuning van professionele als vrijwillige collectiebeherende organisaties (zie OD 1.1 en OD 1.2). De erfgoedcel begeleidt ook niet-erfgoedorganisaties bij het bewaren en borgen van hun erfgoed (zie OD 2.2).
- Zuidwest organiseerde een erfgoedcafé als inspiratiemoment en een erfgoedkabinet als netwerkmoment voor erfgoedvrijwilligers en -verenigingen.

2.4. Stimuleren en begeleiden van de deelname aan de volgende initiatieven: 1° Archiefbank Vlaanderen, onlinedatabank van private archieven; 2° www.immaterieelerfgoed.be, platform voor immaterieel cultureel erfgoed (ICE) in Vlaanderen.

- Erfgoed zuidwest verwijst gemeenschappen steeds door naar [immaterieelerfgoed.be](http://www.immaterieelerfgoed.be) en archiefbank.

INHOUDELIJK JAARVERSLAG 2022 – ZAKELIJKE WERKING

De zakelijke werking maakt deel uit van het **inhoudelijk jaarverslag** van de doelstelling en werd opgenomen binnen doelstelling 4.4.